

עדי ברנדר*
מאי, 2007

שיעורי המס על הכנסות מעבודה בישראל בפרספקטיבה בינלאומית: 2006-2007

מאז 2003 מצויה ישראל בתהליך של הפחתה מתמשכת בשיעורי מס ההכנסה על שכר, שצפוי להימשך עד 2010. כתוצאה מתהליך זה נמוכים כיום שיעורי המס הממוצעים בישראל ברמות ההכנסה בהן מצוי הרוב המכריע של העובדים מאלו שבמרבית המדינות המפותחות. גם ברמות ההכנסה הגבוהות, בהן נטל המס היחסי בישראל גבוה יותר, שיעורי המס אינם חריגים בהשוואה למדינות המפותחות ואף נמוכים מאלה של 15 החברות הותיקות באיחוד האירופי, בפרט כאשר מדובר ברווקים. ממצאים אלה משקפים שני מאפיינים בולטים של מערכת המס בישראל: (1) מערכת המס בישראל פרוגרסיבית יותר מאלו של המדינות המפותחות; ברמות ההכנסה הנמוכות שיעורי המס השוליים בישראל נמוכים במיוחד ואילו ברמות ההכנסה הגבוהות - השליש העליון של התפלגות ההכנסות - הם דומים לממוצע במדינות האיחוד האירופי וגבוהים מאשר במדינות המפותחות האחרות, (2) בישראל קיים רק קשר רופף בין מצבו המשפחתי של הנישום לבין שיעורי המס שהוא חייב בהם בעוד שמערכת המס במרבית המדינות המפותחות מתחשבת במצב המשפחתי. ישראל גם חריגה בכך שהיא מעניקה הטבות מס (נקודות זיכוי אישיות ובגין הילדים) על פי מינו של הנישום, אם כי הטבות המס הניתנות לנשים בישראל בגין ילדיהן אינן מנוצלות במלואן במרבית המקרים, ולעתים קרובות אף לא בחלקן.

העמדות המובאות במאמר זה אינן מייצגות בהכרח את עמדת בנק ישראל

* תודה להדס סבר על העזרה באיסוף הנתונים ולליאור גאלו על עיבוד נתוני סקרי ההכנסות.

1. הקדמה

משנת 2003 הופחתו משמעותית שיעורי המס הסטטוטוריים על ההכנסות מעבודה בישראל. תהליך ההפחתה החל על בסיס המלצות ועדת רבינוביץ משנת 2002, אך מאז בוצעו מספר הפחתות נוספות, גם כתגובה אד-הוק לגידול מהיר מהצפוי של ההכנסות ממסים וגם במסגרת הרפורמה הרב-שנתית לשנים 2006-2010. ההחלטות להפחית את שיעורי המס על עבודה בישראל נבעו מההכרה כי בראשית התקופה הם היו גבוהים ביחס למקובל בעולם, ומההערכה כי על רקע הפתיחות הגדלה של המשק הישראלי נטל המס על עבודה עלול לפגוע בכושר התחרות של המשק הישראלי¹. עם זאת, במקביל להפחתת השיעורים הסטטוטוריים הוקפאו מדרגות המס ושווי נקודות הזיכוי ובוטלה נקודת הזיכוי בגין בן זוג שאינו עובד; צעדים אלה היו עשויים להעלות את נטל המס האפקטיבי בתקופה של צמיחה מהירה כפי שהייתה בישראל מאז 2003.

מכיוון שהשפעת נטל המס על כושר התחרות של המשק הישראלי היא אחד השיקולים הדוחפים להפחתת שיעורי המס על עבודה, ראוי לבחון את רמתו, לאחר ההפחתות האחרונות, בהשוואה למקובל במדינות המפותחות שהן שותפות הסחר של ישראל ומתחרותיה במשיכת משקיעים. בשנת 2005 הצגנו השוואה של שיעורי המס על הכנסות מעבודה בישראל ובמדינות המפותחות² בה נמצא כי בישראל היו שיעורים אלה דומים למדי לרמתם במדינות האחרות במרבית רמות ההכנסה וכי רוב הפער שהיה קיים בין ישראל למדינות אלה בעבר³, שהתבטא בשיעורי מס גבוהים במיוחד ברמות ההכנסה הבינוניות והגבוהות, נסגר. מכיוון שבמקביל להפחתת שיעורי המס בישראל ממשיכות גם חלק מהמדינות המפותחות להפחית את שיעורי המס, יש מקום לבחון כיצד השתנה מצבה היחסי של ישראל בתקופה זו. שאלה זו הופכת לחשובה יותר בעת הנוכחית, כשגודל ההוצאה הציבורית בישראל מגיע לרמות המקובלות במדינות המפותחות. בעוד שבתקופה בה גודל ההוצאה הציבורית בישראל היה חריג בהשוואה למדינות אלה היה סביר להניח כי התועלת השולית מהפחתת מסים גדולה מההפסד הרווחה הנובע מהקטנת ההוצאה הציבורית, הרי שברמות הוצאה נמוכות יותר התחלופה בין האלטרנטיבות הופכת לקשה יותר.

חשוב להדגיש כי בהשוואה מסוג זה אין משמעות רבה לשאלה האם ישראל מצויה מעט מעל או מתחת למוצע של כלל המדינות, אלא למיקומה ביחס להתפלגות הכוללת. המדינות הנכללות בהשוואה הן אלו שהשיגו רמת הכנסה גבוהה תוך פתיחות לכלכלה העולמית. בכך הן מהוות קבוצת התייחסות אליה שואפת ישראל להידמות בפרמטרים אלה. שיעורי מס חריגים ביחס לקבוצה זו (כפי שנמצא למשל בראשית העשור) יכולים להצביע על בעייתיות במדיניות, שתקשה

¹ לבחינת השפעתם של שיעורי המס על שעות העבודה של המועסקים בישראל ראו: ע' ברנדר ולי גאלו (2007): השפעת שינויים בשכר, בתוצר ובמאפיינים הדמוגרפיים של עובדים על שעות העבודה, מאמר לדיון, בנק ישראל, מחלקת המחקר. לאומדנים להשפעת שיעורי המס על התעסוקה ראו ע' ברנדר ומ' סטרבצ'ינסקי (2006), "תכונות מערכת מס הכנסה שלילי הרצויה בישראל לאור מאפייני היצע העבודה ותחולת העוני של בעלי פוטנציאל הכנסה נמוך", הרבעון לכלכלה, 53 (3), ספטמבר.

² עדי ברנדר (2005), שיעורי המס על הכנסות מעבודה בישראל בעקבות הרפורמה במס: פרספקטיבה בינלאומית, בנק ישראל, מחלקת המחקר, 17.3.2005, www.bankisrael.gov.il.

³ עדי ברנדר, שיעורי המס על הכנסות מעבודה: ישראל בפרספקטיבה בינלאומית, בנק ישראל, מחלקת המחקר, 15.7.2002, www.bankisrael.gov.il.

על ישראל להתקרב לרמות ההכנסה של מדינות אלה. לעומת זאת, אם במספר רב של מדינות בעלות רמת הכנסה גבוהה שיעורי המס גבוהים מאשר בישראל יש בכך אינדיקציה (ולא יותר מכך) כי שיעורי המס בישראל מאפשרים לקיים רמת תוצר גבוהה. זאת גם אם ממוצע שיעורי המס שמחושב למדינות הנכללות בהשוואה נמוך מאשר אצלנו. משום כך ההשוואות מציגות גם את מיקומה של ישראל בהתפלגות ולא רק את מצבה ביחס לממוצע, שמופיע מטעמים של נוחות ההצגה כקירוב למיקום היחסי בהתפלגות. מסיבה זו גם מחושבים ממוצעים פשוטים (אריתמטיים) ולא משוקללים של המדינות, שכן מוקד ההשוואה הוא הבחירה במאפייני המדינות במדינות השונות ולא חיפוש אחר שיעור המס של "האדם הממוצע" במדינות המפותחות.

בנוסף להשפעתו על היצע העבודה, למס על השכר יש גם השפעות חשובות על התחלקות ההכנסות במשק. בהקשר זה אנו בוחנים שני מאפיינים של מערכת המס: (1) מידת הפרוגרסיביות של שיעורי המס, כפי שהיא משתקפת בשיעורי המס הממוצעים והשוליים ברמות ההכנסה השונות, (2) מידת ההתחשבות של מערכת המס בהרכב המשפחה - ההשפעה "הרוחבית". ככל שההפרש בשיעורי המס בין רמות ההכנסה הנמוכות לגבוהות גדול יותר וככל שההתחשבות במבנה המשפחה רבה יותר כך מערכת המס מקטינה יותר את אי-השוויון בהתחלקות ההכנסות, לפחות בטווח הקצר.

כדי להשוות את נטל המס ברמות ההכנסה השונות, ועל מנת לשקף את הפטורים והניכויים השונים הנכללים בחישובי המס במדינות השונות, חישבנו את שיעורי המס עבור פרטים מייצגים ברמות הכנסה ובמצבים משפחתיים שונים, ב-26 מהמדינות החברות ב-OECD ובישראל. החישוב בישראל נערך על בסיס שיעורי המס הנהוגים בשנת 2007 ובמדינות האחרות על בסיס נתוני 2006. ההשוואה נערכה עבור גבר רווק, גבר נשוי, וגבר נשוי עם שני ילדים בגילים 4 ו-10; בכל הדוגמאות הנחנו שהעובדים הם מפרנסים יחידים⁴. תשלומי המס של הפרטים נבחנו ב-8 רמות הכנסה שונות - החל ממחצית התוצר לנפש⁵ ועד לפי עשרה מהתוצר לנפש. החישובים נערכו בהנחה שאין לפרטים הכנסות מהון, שבחלק מהמדינות עשויות ל"דחוף" את ההכנסה החייבת למדרגת מס גבוהה יותר, והונח שכל פרט משתמש רק בניכויים ובזיכויים הוולונטאריים המקובלים במדינתו אשר ניצולם אינו דורש שינוי בהתנהגות. כך, למשל, התחשבנו בהטבות המס לבעלי דירות רק אם קיימת הטבה מקבילה לשוכרי דירות. משום כך לא נכללו בישראל הטבות המס בגין הפרשות לקרן השתלמות ולחיסכון פנסיוני, שהשימוש בהן נפוץ במיוחד בקרב בעלי ההכנסות הגבוהות⁶ וגם לא שיעור המס המופחת בגין שימוש ברכב המעביד. במקביל התעלמנו כמובן גם מהטבות דומות הנהוגות במדינות אחרות⁷. שיעורי המס שחושבו כוללים את מס ההכנסה הלאומי, את

⁴ ההבדל בזיכויי המס בין גברים ונשים הוא ייחודי לישראל. ראו דיון במיצוי זיכויים אלה בהמשך.

⁵ החישובים בישראל נערכו בהנחה שהתוצר לנפש ב-2007 הוא 91,560 ₪ או 7,630 ₪ לחודש.

⁶ לדוגמא, שיעור השכירים המפרישים חלק מהכנסתם לקרן השתלמות בעשירונים הרביעי עד הששי הוא 23 אחוזים ואילו בשלושת העשירונים העליונים השיעור הוא 65 אחוזים. משמעות ההנחה היא שהפערים בשיעורי המס בישראל בין בעלי הכנסות נמוכות לבעלי הכנסות גבוהות, כפי שהם מחושבים בעבודה זו, גבוהים מהפערים בפועל.

⁷ התייחסות ספציפית לשימוש בהטבות שהנחנו בכל מדינה מופיעה בהערות השוליים ללוחות הנספח.

תשלומי העובד לביטוח הלאומי ואת המסים המקומיים על ההכנסה, תוך התחשבות בקיזוזים בין המסים השונים⁸. לצורך חישוב המס המקומי נבחרו שיעורים המייצגים את מרכז העסקים במדינה או את השיעור הממוצע במדינה. בארצות הברית נבחרו שלוש המדינות הגדולות – קליפורניה, ניו יורק וטקסס - והנתונים עבור כל אחת מהן מופיעים בהשוואה בנפרד כאשר בניו יורק החישוב נערך עבור תושב העיר ניו יורק בה מוטל גם מס עירוני על ההכנסות. שיעורי המס שחושבו לכל מדינה מצויים בלוחות הנספח.

2. נטל המס ברמות ההכנסה השונות⁹

הממצא העיקרי העולה מההשוואה הוא כי שיעורי המס הממוצעים על השכר בישראל נמוכים ביחס לרוב המדינות המפותחות ברמות השכר הנמוכות והבינוניות, שבהן מצויים כשלושה רבעים מהעובדים בישראל (לוח 1). ברמות השכר הגבוהות יותר שיעור המס הממוצע בישראל קרוב לחציון של המדינות הכלולות בהשוואה פרט לרמת השכר הגבוהה ביותר (בה מצויים כ-2 אחוזים מהעובדים בישראל) בה השיעור אצלנו גבוה מאשר בשני שלישים מהמדינות (דיאגרמה 1)¹⁰. שיעור המס הממוצע בישראל על השכר של רווקים ושל עובדים נשואים ללא ילדים, נמוך מהשיעור המקביל במדינות הנכללות בהשוואה ברמות ההכנסה שעד פי שניים מהתוצר לנפש (לוח 2, דיאגרמה 2), שבהן מצויים כ-90 אחוזים מהעובדים. גם בקרב גברים נשואים שהם אבות לשני ילדים המס הממוצע בישראל נמוך מהממוצע מדינות OECD עד רמת שכר של פי 1.66 מהתוצר לנפש (12,500 ₪ לחודש בישראל), ועבור אמהות שיעורי המס היחסיים בישראל נמוכים עוד יותר, בזכות נקודות הזיכוי הניתנות בגין הילדים. ברמות השכר הנמוכות נטל המס בישראל הוא בקצה התחתון של התפלגות המדינות, בפרט לגבי רווקים, בעוד שברמות השכר הגבוהות יותר היא מתקדמת למרכז ההתפלגות. גם ברמות השכר הגבוהות ביותר שיעור המס הממוצע אינו שונה בהרבה מהשיעור הממוצע במדינות OECD, בפרט כאשר מדובר ברווקים (לוח 2). יתר על כן, בהשוואה לממוצע של 15 החברות הוותיקות באיחוד האירופי שיעור המס הממוצע בישראל נמוך בכל רמות ההכנסה ובכל סוגי משקי הבית הנכללים בהשוואה. רק ברמות השכר הגבוהות ביותר, בהן מצויים כשני אחוזים מהעובדים, נטל המס בישראל גבוה מאשר במרבית המדינות הנכללות בהשוואה, אך גם כאן מצויות עדיין שש מדינות (בלגיה, הולנד ומדינות סקנדינביה) בהן שיעורי המס גבוהים יותר מאשר בישראל, ושלוש נוספות בהן שיעורי המס דומים לשלנו. שיעור המס הממוצע על רווקים בישראל אינו גבוה אפילו בהשוואה לחלק ממדינות ארצות הברית: ברמת שכר של פי 2 מהתוצר לנפש (שכאמור, 85 אחוזים מהנישומים בישראל מצויים מתחתיה) המס הממוצע בניו-יורק ובקליפורניה גבוה מאשר בישראל.

⁸ תשלומי החובה לביטוח הלאומי כוללים רכיבים המזכים את העובד בהטבות שגודלן קשור להיקף ההפרשה. משום כך ניתן לראות חלק מהפרשה זו כחיסכון ולא כמס. רכיב זה גדול במדינות האחרות בהשוואה לישראל, כך שהתחשבות בו תפחית את נטל המס המחושב על השכר במדינות אלה בהשוואה לישראל. עם זאת לא ניתן לאמוד במדויק את הרכיב שאינו צריך להיחשב למס. מאידך גיסא, ההשוואה איננה כוללת גם את תשלומי המעסיק לביטוח הלאומי שבמרבית המדינות המפותחות הם גבוהים בהשוואה לישראל.

⁹ נטל המס מוגדר כאן כיחס בין סך המסים שעל העובד לשלם משכרו לשכר ברוטו.

¹⁰ כאמור, בישראל שיעור המס הממוצע לנשים נמוך מזה של הגברים, בשל תוספת חצי נקודת זיכוי אישית ונקודת זיכוי נוספת לכל ילד. מכיוון שהטבות אלה ייחודיות לישראל, הרי ששיעור המס הממוצע על שכרן של נשים בישראל נמוך עוד יותר בהשוואה למדינות האחרות.

דרך נוספת לבחון את מערכת המס היא באמצעות שיעור המס השולי (לוח 3). בעוד ששיעור המס הממוצע משפיע על החלטות בנוגע לכניסה ויציאה משוק העבודה, שכן הוא משקף את חלק השכר המשולם כמס, הרי נטל המס השולי משפיע על החלטות בנוגע לשעות העבודה, מאמץ במטרה להשיג קידום בעבודה, בונוסים ועבודה נוספת - שכן הוא משקף את תשלום המס על **התוספת** להכנסה כתוצאה מפעולות אלה. מההשוואה עולה כי גם שיעור המס השולי בישראל ברמת ההכנסה של מחצית מהתוצר לנפש נמוך משמעותית מהרמה במדינות המפותחות. זאת מכיוון שהנישומים בישראל ברמת הכנסה זו אינם מגיעים לסף מס ההכנסה וחייבים רק בדמי הביטוח הלאומי בשיעור המופחת, שהם נמוכים מאוד בישראל בהשוואה למקובל בעולם (דיאגרמה 3)¹¹. שיעור המס השולי בישראל הוא נמוך גם ברמות ההכנסה שבין מחצית התוצר לנפש ועד לרמה השווה לתוצר לנפש. מכיוון שמרבית הנישומים בישראל (יותר מ-60 אחוזים) מצויים ברמות הכנסה הנמוכות מהתוצר לנפש הרי שגם שיעורי המס השוליים, לא רק הממוצעים, החלים עליהם אינם גבוהים מאלו החלים על עובדים במעמד יחסי דומה (במונחי הכנסה ביחס לתוצר לנפש) במדינות OECD. בניגוד לשיעור הממוצע, ברמות ההכנסה שמעבר לתוצר לנפש שיעורי המס השוליים בישראל גבוהים מהרמה הממוצעת במדינות OECD אך לא ניתן להגדירם כחריגים בתוך קבוצת המדינות המפותחות, שכן הם דומים למדי לממוצע במדינות האיחוד האירופי. יוצא מכלל זה טווח ההכנסות שבין פי 1.33 לפי שניים מהתוצר לנפש (בטווח זה מצויים כ-10 אחוזים מהנישומים) בו שיעור המס השולי בישראל גבוה משמעותית מהמדינות האחרות.

דרך אלטרנטיבית לבחון את שיעורי המס השוליים היא באמצעות בחינת תוספת המס כתוצאה משינויים גדולים בהכנסה. השוואת שיעורי המס השולי ברמות הכנסה שונות משקפת, כאמור לעיל, את השפעות שיעור המס על החלטות המביאות לשינויים קטנים בשכר. אולם, בחינת תוספת המס כתוצאה משינויים גדולים יותר כמו השקעה בהון אנושי או שינוי במקום העבודה - פעולות שעלותן לעובד בטווח הקצר עשויה להיות משמעותית - מחייבת חישוב שונה. זאת מכיוון שכתוצאה משינויים דיסקרטיים מסוג זה בהכנסה עשוי הפרט לעבור למדרגות מס גבוהות יותר, להגיע לתקרות הזכאות להטבות שונות ולזיכויי מס הניתנים ברמות הכנסה נמוכות או, לחילופין, לעבור את תקרות תשלום דמי הביטוח החברתי לסוגיו. לכן חושבה גם תוספת המס במעבר בין רמות ההכנסה השונות שנכללו במחקר. תוצאות ההשוואה מצביעות על שיעורי מס גבוהים יותר בישראל ביחס להשוואת שיעורי המס השוליים (לוח 4), אך איכותית הפערים אינם גדולים. המאפיין העיקרי של ישראל: שיעורי מס נמוכים בהשוואה לכל המדינות ברמות ההכנסה הנמוכות, ושיעורי מס דומים לאלו של מדינות האיחוד האירופי וגבוהים מאלו של שאר המדינות ברמות ההכנסה הגבוהות, מופיע גם בהשוואה זו.

¹¹ הטבות המס לנשים בישראל ניתנות באמצעות נקודות זיכוי. לכן, אם הכנסתה של העובדת עוברת את סף המס, נקודות הזיכוי אינן משפיעות על שיעור המס השולי.

3. השינוי בשיעורי המס בין השנים 2003-2007

השינוי בין תקופות בתשלומי המס החלים על השכר משקף שני תהליכים מקבילים: שינויי חקיקה המשנים את שיעורי המס, את גובה מדרגות המס ואת ההנחות והפטורים השונים, וקצב הצמיחה של התוצר המגדיל את רמת ההכנסה ומביא ל"זחילה" כלפי מעלה של שיעורי המס האפקטיביים בשל פרוגרסיביות מערכת המס. בישראל, כאמור הופחתו מאז 2004 שיעורי המס הסטטוטוריים במספר צעדים, אך במקביל הוקפאו מדרגות המס ושווי נקודות הזיכוי, ובוטלה נקודת הזיכוי בגין בן זוג שאינו עובד. בדומה לישראל, גם חלק ממדינות OECD הפחיתו בשנים האחרונות את שיעורי המס על הכנסות מעבודה, ובמקביל משקיהן המשיכו לצמוח, מה שקיזז את השפעת הפחתת שיעורי המס.

מלוח 5 עולה כי הפחתת שיעורי המס בישראל פעלה להקטנה משמעותית של נטל המס על עובדים בקצה העליון של התפלגות ההכנסות, אך ברמות ההכנסה הבינוניות הן לא הספיקו כדי לקזז את השפעת עליית השכר¹². בפרט בולטת העליה בנטל המס על מפרנסים יחידים נשואים שנפגעו גם מביטול נקודת הזיכוי בגין בן-הזוג. הדומיננטיות של "זחילת" השכר ביחס להפחתות המס הסטטוטוריות מתבטאת גם בנתוני המדינות האחרות בהן עלו שיעורי המס הממוצעים כמעט בכל רמות ההכנסה (פרט לקצה העליון). כתוצאה מכך ירד נטל המס היחסי בישראל כמעט בכל קבוצות ההשוואה, פרט למפרנסים יחידים ברמת ההכנסה שקרובה לתוצר לנפש. הירידה היחסית הכי גדולה נרשמה ברמות ההכנסה הגבוהות ביותר בהן מצויים כשני אחוזים מהנישומים בישראל.

4. ההבדלים בשיעורי המס על פי הרכב משק הבית

הבדל בולט בין ישראל למדינות המפותחות הוא העדר התייחסות של מערכת המס בישראל למצבו המשפחתי של הנישום¹³. במרבית המדינות הנכללות בהשוואה נהוגים שיעורי מס מופחתים או הנחות וזיכויים להורים לילדים (דיאגרמה 4), ובמידה פחותה גם לעובדים שכן זוגם אינו עובד או שהכנסתו נמוכה (לוח 6). כך, למשל, שיעור המס הממוצע לרווק ששכרו שווה לתוצר לנפש במדינות הכלולות בהשוואה גבוה ב-6 נקודות אחוז משיעורו לגבר נשוי עם שני ילדים. לעומת זאת בישראל חייבים שניהם באותו שיעור מס. בישראל ניתנות הטבות מס (נקודות זיכוי) בגין הילדים רק לאמהות. גם עבורן היקף ההטבה נמוך מאשר במדינות האחרות (דיאגרמה 4), אך, מעבר לכך, עיקר הפער נובע משיעור המיזוי הנמוך של ההטבה כאשר היא ניתנת לנשים בלבד. מכיוון שרק 60 אחוזים מהאימהות בישראל עובדות, ומתוכן רק 57 אחוזים מגיעות לסף המס לאחר שמתחשבים בנקודות הזיכוי האישיות, הטבות אלה משפיעות רק על כשליש מהמשפחות שבהן יש ילדים¹⁴ (לוח 7). יתר על כן, גם מבין המשפחות שנהנות מהטבות המס, רק בכ-72 אחוזים – בעיקר במשפחות עם ילד אחד או שניים – מגיעות הנשים לרמת הכנסה המאפשרת לנצל את מלוא

¹² ההנחה בחישוב היא כי שכר כל העובדים עלה בין 2004 ל-2007 באופן דומה לעליית התוצר לנפש. על פי נתוני השכר באותה תקופה הנחה זו נראית סבירה ביחס לרמות השכר הבינוניות והגבוהות.

¹³ בישראל מוענקות נקודות זיכוי בגין הילדים רק לנשים עובדות, בעוד שבמרבית המדינות נקודות הזיכוי/ניכוי ניתנות לבן הזוג שעבורו ערכן גבוה יותר.

¹⁴ מקרב האבות 72 אחוזים עובדים ומגיעים לשכר הגבוה מסף המס (88 אחוזים מהאבות העובדים).

ההטבה. הגבלת זיכויי המס המשפחתיים לנשים, והעדר אפשרות לקבל תשלום בפועל כאשר זיכויי המס גדולים מחבות המס, מביאים לכך שבישראל מערכת המס מסייעת פחות להקטנת אי-השוויון הרוחבי – כלומר, לצמצום הפערים בהכנסה לנפש בין משפחות שהכנסותיהן מעבודה דומות. הפער בין ישראל למדינות האחרות בולט במיוחד ברמות השכר הנמוכות: בעוד שבישראל נטל המס הממוצע על רווקים נמוך ב-10 עד 15 נקודות אחוז מהממוצע במדינות האחרות, הנטל על אבות נשואים נמוך רק בכ-5 אחוזים. בחלק מהמדינות אף נהוג מס הכנסה שלילי (תשלום מהמדינה לעובדים בשכר נמוך) המתבסס על הרכב משק הבית. כך, למשל, בארצות הברית, בבריטניה ובאירלנד הורה נשוי לשני ילדים ששכרו שווה למחצית התוצר לנפש יקבל מהמדינה תוספת (נטו) לשכרו, בעוד שרווק חייב במס של 10 עד 20 אחוזים (לוחות נ-1-א, נ-1-ב). מתוך 26 המדינות הכלולות בהשוואה רק 5 (פינלנד, הונגריה, פולין, שבדיה ותורכיה) אינן מתחשבות בהרכב המשפחה בקביעת שיעורי המס¹⁵.

יתרונה של הגישה הנהוגה בישראל הוא בפישוט מערכת המס ובעידוד כניסה מוקדמת של רווקים וצעירים נשואים בעלי כושר השתכרות נמוך מהממוצע לשוק העבודה. יחד עם ההטבות הניכרות הניתנות לאימהות לילדים באמצעות נקודות הזיכוי, שגם הן אינן נפוצות במדינות האחרות, וכן לנכים, יוצרים מאפיינים אלה מערכת המתמרצת כניסה לשוק העבודה. הפער הגדול יחסית בישראל בין שיעורי המס ברמות ההכנסה הנמוכות בהשוואה לרמות הגבוהות גם תורם לצמצום הפערים בהכנסות בין עובדים ברמות שכר שונות. לעומת זאת, מערכת המס והקצבאות בישראל פועלת פחות מאשר במדינות אחרות להקטנת הפערים בין משקי בית בהרכבים שונים, בייחוד משום שקצבאות הילדים בישראל אינן גבוהות בהשוואה בין-לאומית. ממצא זה כשלעצמו אינו מחייב התאמה במדיניות, שכן מידת ההתערבות הרצויה להקטנת אי-השוויון בין קבוצות אוכלוסייה שונות היא החלטה פוליטית-חברתית, המשקפת את מערכת ההעדפות בכל מדינה, ומה עוד שבישראל שיעורי המס ברמות ההכנסה הנמוכות נמוכים גם לאבות נשואים. עם זאת, לפחות לגבי רמות ההכנסה הנמוכות (שמעל סף המס), אימוץ הגישה הנפוצה בעולם – הגדלת זיכויי המס בהתאם לגודל המשפחה, תוך הקטנתם לרווקים - יכול לתרום משמעותית להפחתת תחולת העוני במשקי בית שבהם יש הורים עובדים, תוך שמירה על איזון תקציבי. על רקע התעצמות הדיון באי-השוויון בחלוקת ההכנסות בישראל והקושי של הממשלה להפנות משאבים למטרה זו, זוהי חלופה שראוי שקובעי המדיניות יהיו מודעים לה, בפרט ככלי מדיניות משלים ל"מס הכנסה שלילי".

¹⁵ בנוסף להטבות המס הפדראליות בארצות הברית גם שיעורי המס בקליפורניה ובניו-יורק ומס ההכנסה העירוני בניו-יורק מתחשבים במצב המשפחתי.

לוח 1: התפלגות הנישומים בישראל בשנת 2007 על פי רמות ההכנסה

אחוז הנישומים המצויים ברמת הכנסה זו	רמת הכנסה שנתית בשקלים			רמת הכנסה באחוזים מהתוצר לנפש
		-		
26.1	45,780	-	0	50-0
24.0	68,670	-	45,780	75-50
14.8	91,560	-	68,670	100-75
12.3	121,775	-	91,560	133-100
6.8	151,990	-	121,775	166-133
4.4	183,120	-	151,990	200-166
9.7	366,240	-	183,120	400-200
1.9	915,600	-	366,240	1000-400

מקור: עיבודי בנק ישראל על בסיס סקר ההכנסות ל-2005.

**לוח 2: שיעור המס הממוצע על הכנסות מעבודה על פי המצב המשפחתי
ורמת ההכנסה - ישראל 2007 ומדינות OECD ב-2006**

ההפרש בין ישראל ומדינות OECD	ממוצע מדינות EU	ממוצע מדינות OECD	ישראל 2007	רמת הכנסה באחוזים מהתוצר לנפש
(באחוזים)				
				רווק
-15.3	19.5	18.8	3.5	50
-12.4	25.4	23.5	11.1	75
-10.0	28.9	26.5	16.5	100
-7.0	32.3	29.6	22.6	133
-5.1	34.9	31.9	26.9	166
-3.5	36.7	33.8	30.3	200
0.2	42.6	38.9	39.1	400
1.7	46.1	42.8	44.5	1000
				נשוי
-11.5	15.4	15.0	3.5	50
-9.1	21.6	20.1	11.1	75
-6.7	25.0	23.3	16.5	100
-4.0	29.0	26.6	22.6	133
-2.1	31.7	29.0	26.9	166
-0.7	33.7	31.0	30.3	200
2.0	40.6	37.1	39.1	400
2.6	45.0	41.9	44.5	1000
				נשוי + 2
-6.1	12.2	9.6	3.5	50
-5.6	19.8	16.7	11.1	75
-4.1	23.8	20.6	16.5	100
-1.9	27.9	24.6	22.6	133
-0.3	30.7	27.2	26.9	166
0.9	32.9	29.4	30.3	200
3.0	40.0	36.1	39.1	400
3.0	44.8	41.5	44.5	1000

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

**לוח 3: שיעור המס השולי על הכנסות מעבודה על פי המצב המשפחתי ורמת ההכנסה - ישראל
2007 ומדינות OECD ב-2006**

ההפרש בין ישראל ומדינות OECD	ממוצע מדינות EU	ממוצע מדינות OECD	ישראל 2007	רמת הכנסה באחוזים מהתוצר לנפש
	(באחוזים)			
				רווק
-25.9	33.3	29.4	3.5	50
-0.4	36.7	33.4	33.0	75
-4.9	42.6	37.9	33.0	100
1.1	44.4	39.9	41.0	133
4.8	45.9	42.2	47.0	166
2.4	48.5	44.6	47.0	200
3.2	48.5	44.8	48.0	400
2.2	48.6	45.8	48.0	1000
				נשוי
-24.6	31.9	28.1	3.5	50
1.4	34.0	31.6	33.0	75
-2.4	39.6	35.4	33.0	100
3.1	42.8	37.9	41.0	133
7.6	43.1	39.4	47.0	166
3.9	46.5	43.1	47.0	200
3.4	47.8	44.6	48.0	400
2.2	48.6	45.8	48.0	1000
				נשוי + 2
-23.6	33.0	27.1	3.5	50
1.2	35.2	31.8	33.0	75
-2.1	40.0	35.1	33.0	100
4.4	41.5	36.6	41.0	133
8.6	42.2	38.4	47.0	166
3.0	46.5	44.0	47.0	200
3.5	47.6	44.5	48.0	400
2.2	48.6	45.8	48.0	1000

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006 , נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

**לוח 4: שיעור המס המוטל על הכנסות מעבודה על פי המצב המשפחתי ורמת
ההכנסה במעבר בין רמות הכנסה - ישראל 2007 ומדינות OECD ב-2006**

ההפרש בין ישראל ומדינות OECD	ממוצע מדינות EU	ממוצע מדינות OECD	ישראל 2007	רמת הכנסה באחוזים
	(באחוזים)			מהתוצר לנפש
				רווק
-6.7	37.2	32.9	26.2	75-50
-2.7	39.4	35.7	33.0	100-75
1.9	42.9	39.1	41.0	133-100
2.9	45.2	41.0	43.9	166-133
4.2	45.7	42.8	47.0	200-166
3.8	48.5	44.1	47.9	400-200
2.7	48.4	45.4	48.1	1000-400
				נשוי
-4.2	34.3	30.4	26.2	75-50
0.2	35.7	32.8	33.0	100-75
4.3	42.2	36.8	41.0	133-100
5.6	43.5	38.3	43.9	166-133
5.9	44.7	41.1	47.0	200-166
4.8	47.9	43.1	47.9	400-200
3.0	48.0	45.1	48.1	1000-400
				נשוי + 2
-4.7	35.9	30.9	26.2	75-50
0.7	36.2	32.3	33.0	100-75
4.5	42.0	36.6	41.0	133-100
6.3	42.7	37.6	43.9	166-133
6.9	44.7	40.1	47.0	200-166
5.0	47.9	42.9	47.9	400-200
3.0	47.9	45.1	48.1	1000-400

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006 , נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

**לוח 5: השינוי בשיעורי המס הממוצעים בישראל ובמדינות OECD בין השנים
2004-2003 לשנים 2006-2007**

השינוי בפער בין ישראל ומדינות EU	השינוי בפער בין ישראל ומדינות OECD	ממוצע מדינות EU	ממוצע מדינות OECD	ישראל	רמת ההכנסה (אחוזים מהתוצר לנפש)	
						רווק
-2.6	-1.9	1.6	0.9	-1.0	50	
-1.7	-1.4	1.9	1.6	0.2	100	
-1.8	-1.7	1.2	1.1	-0.6	200	
-4.1	-4.2	0.5	0.6	-3.5	400	
-2.0	-2.5	-0.7	-0.3	-2.7	1000	
						נשוי
-2.2	-1.8	1.2	0.8	-1.0	50	
0.4	0.9	2.4	1.9	2.8	100	
-0.8	-0.6	1.5	1.3	0.7	200	
-3.8	-3.6	0.9	0.7	-2.9	400	
-1.8	-2.2	-0.7	-0.3	-2.5	1000	
						נשוי + 2
-3.6	-2.3	2.6	1.3	-1.0	50	
-1.0	1.0	3.9	1.8	2.8	100	
-1.4	-0.5	2.2	1.2	0.7	200	
-4.1	-3.5	1.3	0.6	-2.9	400	
-2.0	-2.1	-0.5	-0.3	-2.5	1000	

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

**לוח 6: ההפרש בשיעורי המס השולי והממוצע על פי המצב המשפחתי - ישראל
בשנת 2007 ומדינות OECD ב-2006 (אחוזים)**

מס ממוצע			מס שולי				
ממוצע מדינות EU	ממוצע מדינות	ישראל 2007	ממוצע מדינות EU	ממוצע מדינות	ישראל 2007	שכר (אחוזים)	
4.0	3.8	0.0	1.4	1.4	0.0	ההפרש בין רווק לנשוי 50	
3.8	3.3	0.0	2.7	1.9	0.0	75	
3.8	3.2	0.0	3.0	2.6	0.0	100	
3.4	3.0	0.0	1.5	2.0	0.0	133	
3.2	2.9	0.0	2.8	2.8	0.0	166	
3.0	2.7	0.0	2.1	1.5	0.0	200	
2.0	1.9	0.0	0.7	0.2	0.0	400	
1.1	0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	1000	
						ההפרש בין רווק לנשוי +	
		נשים	גברים				
7.3	9.2	0.0	0.0	0.3	2.4	0.0	50
5.5	6.8	4.2	0.0	1.5	1.7	0.0	75
5.0	5.9	4.7	0.0	2.6	2.8	0.0	100
4.4	5.1	3.5	0.0	2.8	3.3	0.0	133
4.2	4.7	2.8	0.0	3.7	3.8	0.0	166
3.8	4.4	2.3	0.0	2.0	0.6	0.0	200
2.6	2.8	1.2	0.0	0.8	0.3	0.0	400
1.3	1.3	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	1000

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006 , נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

לוח 7: ניצול זיכוי המס בגין ילדים על ידי האמהות העובדות בישראל - 2007¹

האמהות המנצלות חלק מהזיכוי מתוך כל האמהות	האמהות המנצלות לפחות חלק מהזיכוי מתוך האמהות העובדות ³	האמהות הממצות את הזיכוי מתוך כל האמהות	האמהות הממצות את הזיכוי מתוך האמהות העובדות ²	אחוז מהאמהות העובדות	מספר הילדים
		(אחוזים)			
38.4	55.3	34.8	50.0	36.9	1
39.0	57.8	27.1	40.1	35.3	2
36.3	61.3	21.7	36.6	19.0	3
18.7	50.8	8.5	22.9	4.9	4
11.7	40.1	3.2	10.9	2.1	5
13.5	45.8	3.0	10.2	1.8	6+
34.5	56.6	25.1	41.1	100.0	סה"כ

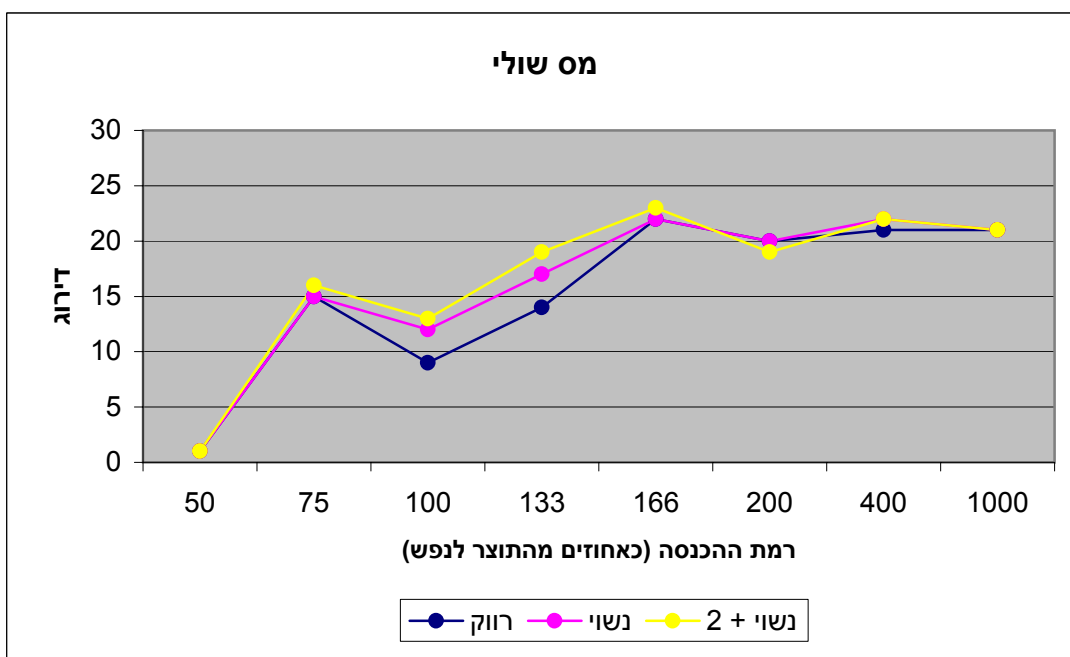
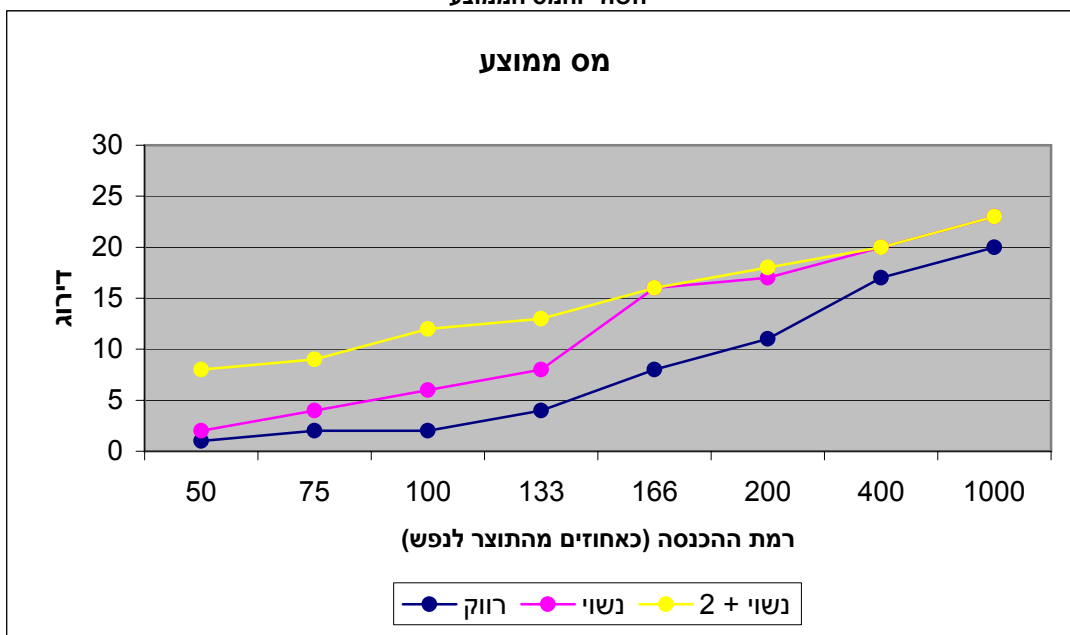
¹ אומדן על בסיס קידום נתוני סקר ההכנסות לשנת 2005.

² אחוז האמהות העובדות ששכרן מגיע לסף המס לאחר שנלקחות בחשבון נקודות הזיכוי האישיות ונקודות הזיכוי בגין ילדיהן.

³ אחוז האמהות העובדות ששכרן מגיע לסף המס לאחר שנלקחות בחשבון נקודות הזיכוי האישיות.

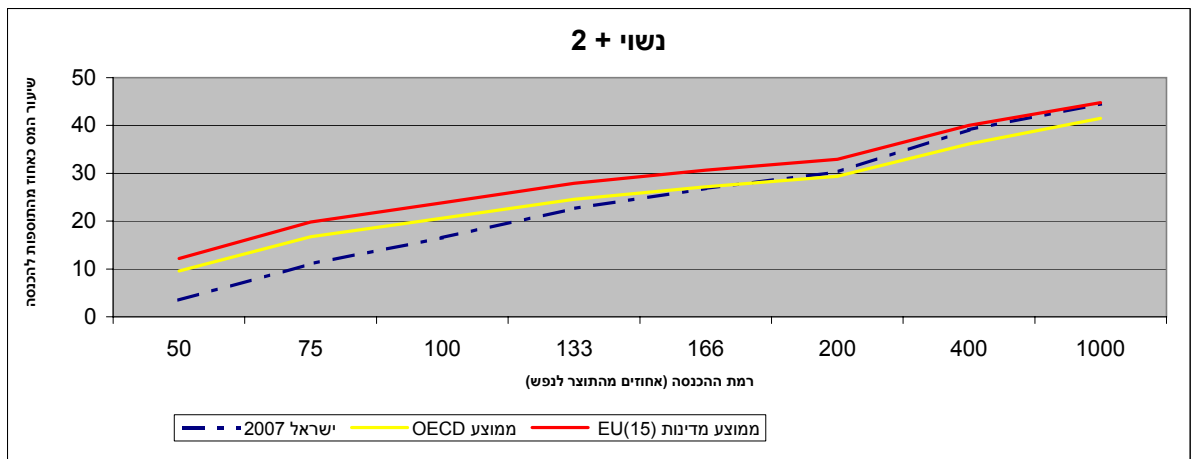
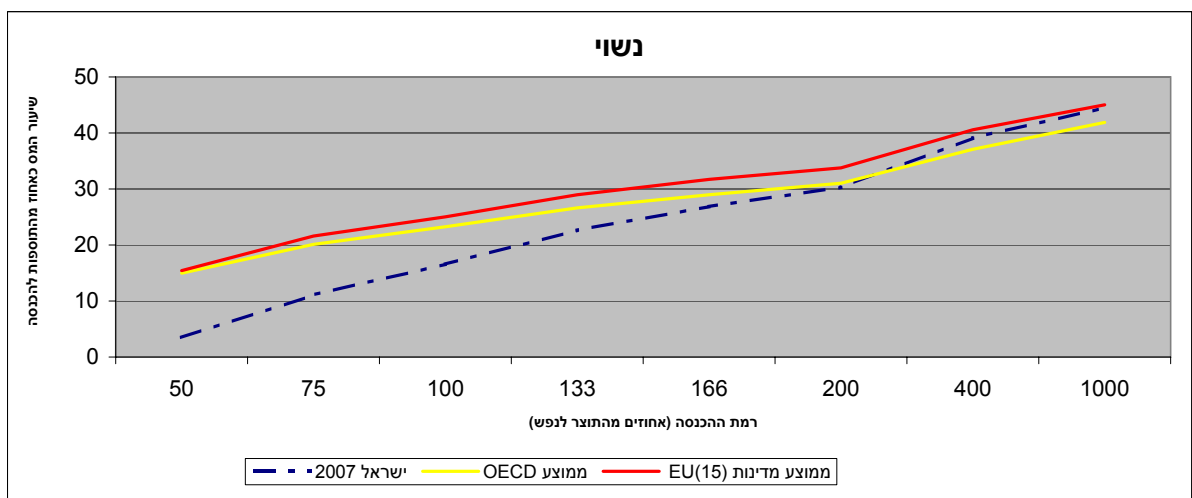
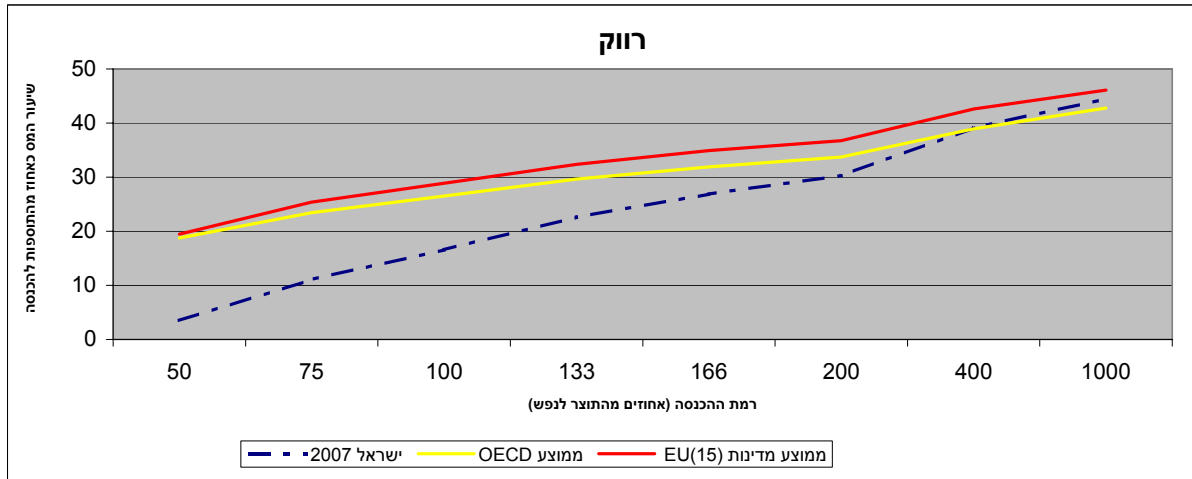
מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל, על פי סקר ההכנסות של הלמ"ס.

דיאגרמה 1: מיקומה של ישראל בשנת 2007 במדרג 29 המדינות המפותחות בשנת 2006 על פי שיעורי המס השולי והמס הממוצע¹

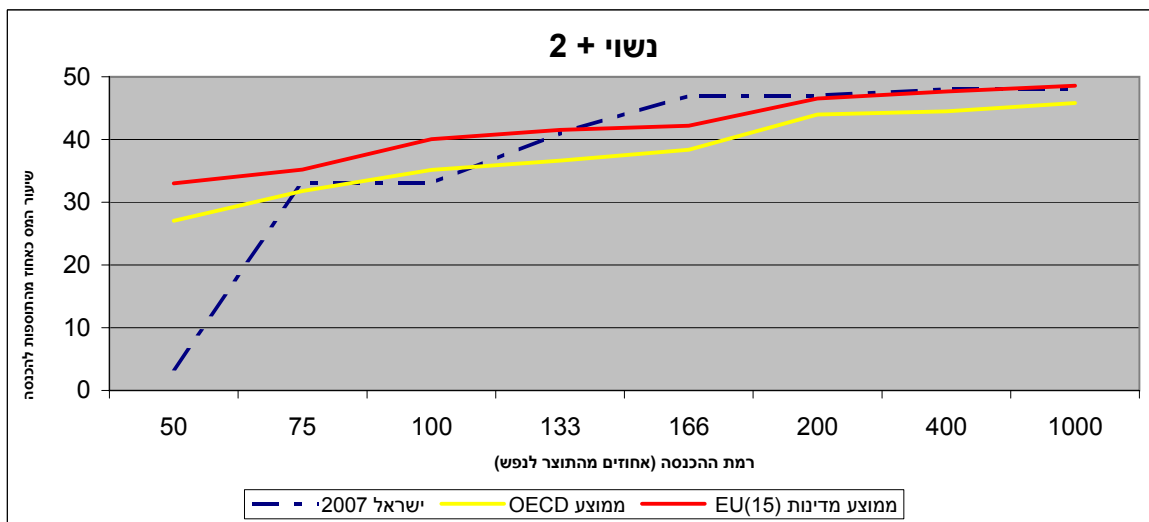
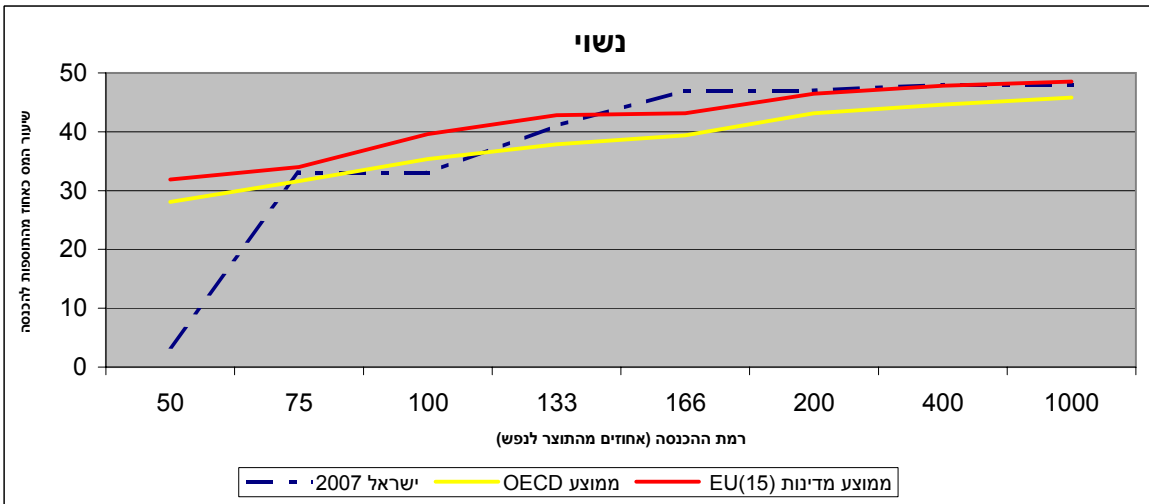
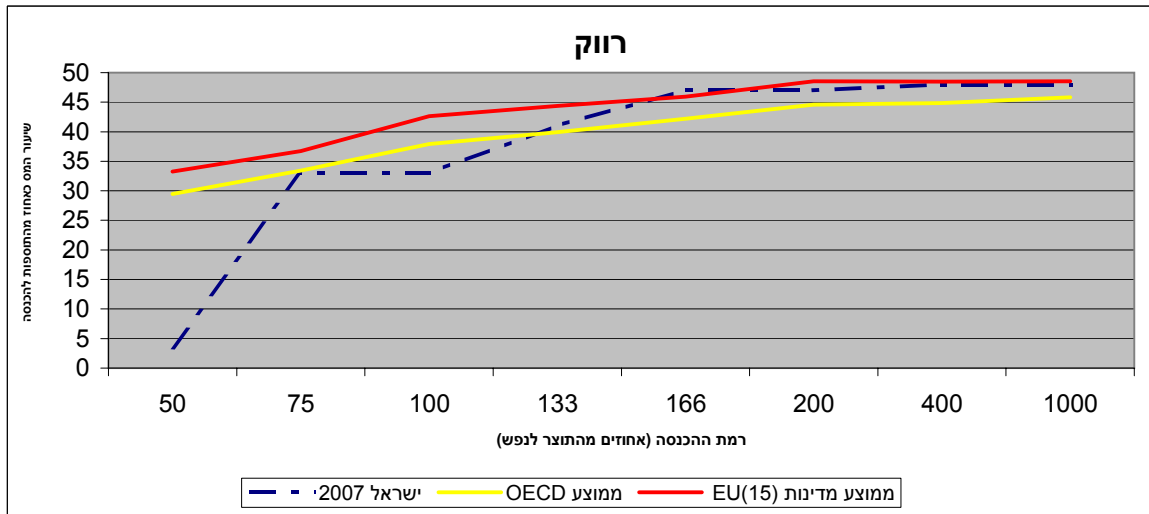

(1) מיקום גבוה בדירוג פירושו ששיעור המס בישראל גבוה יחסית. למשל, דירוג במקום ה-29, פירושו ששיעורי המס בישראל גבוה יותר מכל המדינות הנכללות בהשוואה.

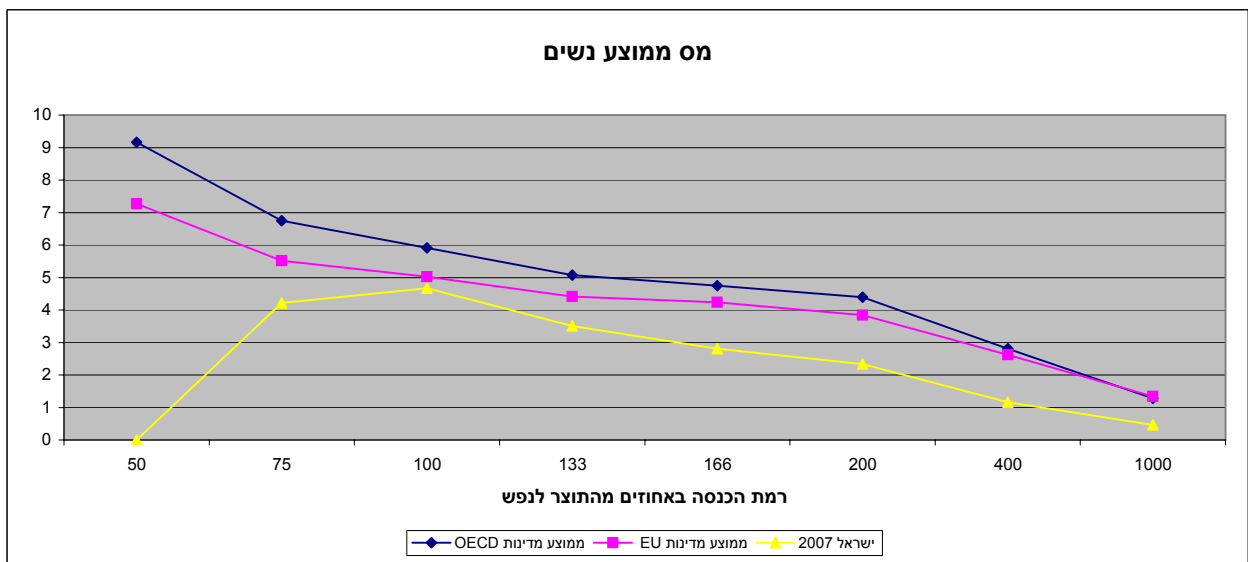
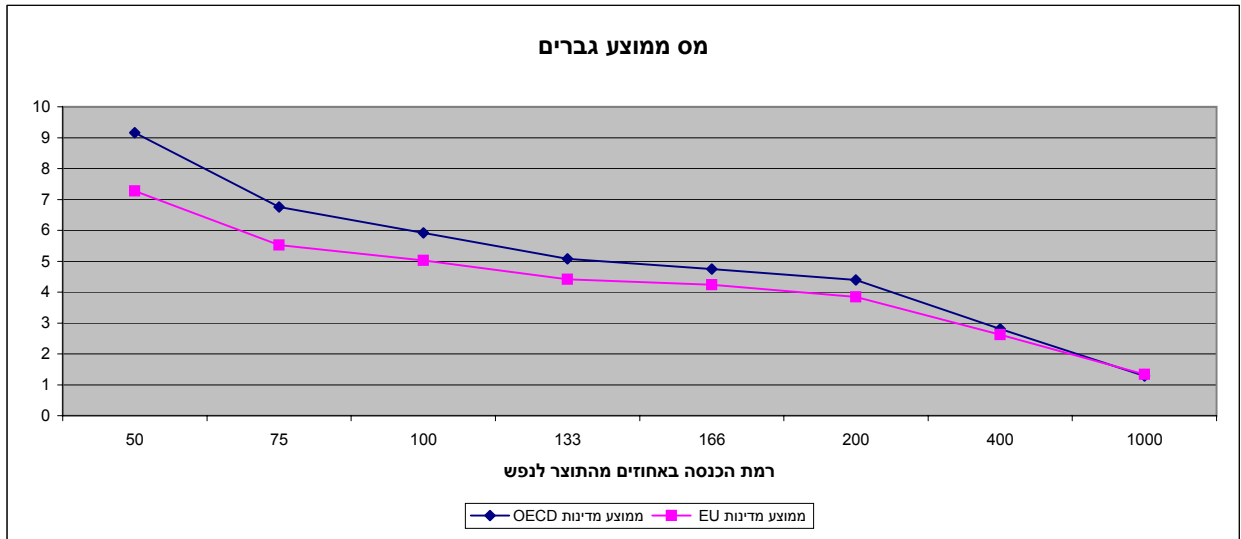
דיאגרמה 2: שיעור המס הממוצע על הכנסות ברמות שונות בישראל בשנת 2007 ובמדינות המפותחות בשנת 2006

דיאגרמה 3: שיעור המס השולי על הכנסות ברמות שונות בישראל בשנת 2007 ובמדינות המפותחות בשנת 2006

דיאגרמה 4: הטבות המס לגבר/אישה נשוי/אה עם שני ילדים בהשוואה לרווקה¹ בישראל ובמדינות המפותחות - על פי רמת ההכנסה

¹ ההבדל בשיעור המס הממוצע בין גבר/אישה נשוי/אה עם שני ילדים לרווקה, בכל רמת הכנסה, במדינות OECD ובמדינות האיחוד האירופי. בישראל אין הבדל בשיעורי המס בין גברים רווקים לאבות לילדים.

לוח נ'1-א: שיעור המס הממוצע על הכנסות מעבודה של עובד נשוי (מפרנס יחיד) עם שני ילדים (בני 4 ו-10)¹

מדינה	שכר כאחוז מהתוצר לנפש							
	1000	400	200	166	133	100	75	50
ישראל 2007	44.5	39.1	30.3	26.9	22.6	16.5	11.1	3.5
אוסטרליה	43.8	36.9	23.6	18.7	13.5	2.3	0.0	0.0
אוסטריה ²	40.8	36.5	29.4	31.0	28.2	23.6	21.3	14.7
בלגיה	55.1	49.0	38.8	34.7	29.9	24.4	19.4	3.4
קנדה	42.8	37.4	29.4	26.6	24.6	22.1	18.0	11.1
צ'כיה	36.4	30.3	21.4	18.7	15.9	12.5	12.5	12.5
דנמרק	59.0	54.0	45.8	41.0	36.9	32.8	29.5	23.1
פינלנד	51.1	46.6	38.5	36.4	33.5	29.3	24.9	18.8
צרפת	40.8	30.3	24.9	23.6	22.8	24.6	22.6	21.5
גרמניה	39.6	32.6	29.2	27.4	24.4	20.2	20.2	20.2
יוון ³	39.7	39.1	28.7	25.1	21.4	16.0	16.0	16.0
הונגריה	41.9	43.3	42.7	41.5	39.7	36.7	28.7	20.0
אירלנד	40.8	36.0	28.0	24.8	20.4	12.1	7.3	-13.8
איטליה ⁴	43.2	41.2	34.6	31.1	28.0	23.9	17.5	10.0
יפן ⁵	37.2	25.6	19.6	18.1	16.7	15.0	13.1	12.7
קוריאה	25.7	14.5	9.1	7.3	6.2	4.5	4.5	4.5
לוקסמבורג ⁶	38.7	36.9	33.8	32.5	30.7	25.7	20.3	13.7
הולנד ⁷	48.9	44.2	36.3	33.1	30.9	26.8	18.3	8.2
ניו-זילנד	36.9	33.7	28.1	25.4	22.6	18.5	17.3	15.3
נורווגיה	45.7	42.6	37.4	35.2	32.8	27.7	25.1	19.7
פולין	40.4	37.4	34.7	33.3	32.9	32.2	31.2	29.3
פורטוגל ⁸	39.6	31.2	21.8	19.2	15.4	11.2	11.0	11.0
ספרד	40.3	33.2	23.8	21.4	19.2	15.2	10.7	3.9
שבדיה	54.8	51.5	45.9	43.6	41.1	37.2	35.7	32.8
תורכיה	32.1	29.8	25.8	24.7	23.1	20.5	18.0	15.0
בריטניה ⁹	39.0	37.6	33.9	35.1	36.4	34.6	22.8	-0.8
ארה"ב ¹⁰	30.0	21.8	15.8	14.0	11.9	8.3	0.8	-15.5
טקסס	40.0	30.7	22.1	20.8	16.1	10.8	0.1	-23.1
ניו יורק	38.2	27.9	18.7	16.0	12.9	8.3	0.8	-15.5
קליפורניה	41.5	36.1	29.4	27.2	24.6	20.6	16.7	9.6
ממוצע כל המדינות	44.8	40.0	32.9	30.7	27.9	23.8	19.8	12.2
ממוצע כל מדינות EU								

¹ מס מקומי: בלגיה - 6 אחוזים מהמס הממשלתי, קנדה - לפי טבלת המס של אונטריו, דנמרק - 32.9 אחוזים, פינלנד - הלסינקי, איטליה - תושב מילאנו (כולל מס של מחוז לומברדיה), שבדיה - תושב שטוקהולם (32 אחוז).
² זיכוי המס בסך 610 לכל ילד אינו נכלל בחישוב כי הוא משולם גם אם אין הכנסה.
³ בהנחה שהצטרף לביטוח הלאומי אחרי 1993. כולל זיכוי על שכר דירה/משכנתא.
⁴ הצטרף לביטוח לאומי אחרי אפריל 1993 כשכיר (לא מנהל).
⁵ חמישית מהשכר משולמת כבונוס, שאר ההכנסה הינה שכר רגיל.
⁶ ניכוי סטנדרטי כולל של 1,940 אירו.
⁷ ניכוי של 2,600 יורו לשנה כהוצאות הגעה לעבודה בתחבורה הציבורית; מתחת לגיל 57, ההכנסה החייבת כוללת את הפרשות המעסיק לביטוח בריאות.
⁸ כולל זיכוי על שכ"ד או ריבית משכנתא.
⁹ חישוב המס כולל את שחיקת קצבאות הילדים (האוניברסליות) בהתאם לגידול ההכנסה.
¹⁰ הנישומים בוחרים בהפחתה הסטנדרטית כל עוד היא גדולה מהמס המקומי.

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

לוח נ-1-ב: שיעור המס הממוצע על הכנסות מעבודה של עובד רווק¹

מדינה	שכר כאחוז מהתוצר לנפש							
	1000	400	200	166	133	100	75	50
ישראל 2007	44.5	39.1	30.3	26.9	22.6	16.5	11.1	3.5
אוסטרליה	44.7	38.9	30.7	28.1	25.1	23.0	20.2	12.8
אוסטריה	41.0	36.8	29.9	31.7	29.1	24.8	22.9	17.0
בלגיה	56.9	53.6	47.9	45.7	42.4	38.4	33.1	14.9
קנדה	43.2	38.4	31.5	29.0	27.4	25.7	22.8	20.1
צ'כיה	38.8	36.4	32.2	30.5	28.1	25.2	22.5	19.1
דנמרק	59.6	55.5	48.8	46.0	42.0	37.7	36.1	32.9
פינלנד	51.1	46.6	38.5	36.4	33.5	29.3	24.9	18.8
צרפת	46.4	40.2	34.1	32.3	29.6	29.5	28.1	23.8
גרמניה	44.3	44.3	43.2	41.8	39.7	36.3	32.7	26.9
יוון ²	39.9	39.6	29.6	26.2	22.7	17.7	16.0	16.0
הונגריה	41.9	43.3	42.7	41.5	39.7	36.7	28.7	20.0
אירלנד	41.9	38.7	33.3	31.1	28.4	22.7	15.1	9.6
איטליה ³	43.2	41.2	37.5	35.6	33.5	30.6	27.4	21.2
יפן ⁴	39.2	29.6	23.5	21.3	20.1	18.8	18.1	16.9
קוריאה	26.3	15.7	10.8	8.8	7.4	6.0	4.7	4.5
לוקסמבורג ⁵	39.6	39.0	38.0	37.6	37.0	34.1	30.0	22.4
הולנד ⁶	49.1	44.6	37.3	34.5	32.6	29.0	23.7	16.3
ניו-זילנד	37.0	34.1	28.9	26.6	24.2	20.9	20.7	20.7
נורווגיה	45.9	43.1	38.5	36.5	34.5	29.9	28.0	24.1
פולין	40.4	37.4	34.7	33.3	32.9	32.2	31.2	29.3
פורטוגל ⁷	44.5	37.2	29.5	26.3	22.1	18.5	13.5	11.0
ספרד	41.6	36.4	29.0	27.4	25.1	22.6	19.7	12.4
שבדיה	54.8	51.5	45.9	43.6	41.1	37.2	35.7	32.8
תורכיה	32.1	29.8	25.8	24.7	23.1	20.5	18.0	15.0
בריטניה	37.7	34.2	28.3	27.2	26.5	24.4	21.5	15.8
ארצה"ב ⁸	32.7	28.6	26.5	25.0	23.1	20.0	17.6	15.1
טקסס	43.3	39.3	35.4	33.6	31.2	27.2	23.9	19.2
ניו יורק	41.4	36.5	32.9	30.8	28.0	23.6	20.1	16.4
קליפורניה	42.8	38.9	33.8	31.9	29.6	26.5	23.5	18.8
ממוצע כל המדינות	46.1	42.6	36.7	34.9	32.3	28.9	25.4	19.5
ממוצע כל מדינות EU								

¹ מס מקומי: בלגיה - 6 אחוזים מהמס הממשלתי, קנדה - לפי טבלת המס של אונטריו, דנמרק - 32.9 אחוזים, פינלנד - הלסינקי, איטליה - תושב מילאנו (כולל מס של מחוז לומברדיה), שבדיה - תושב שטוקהולם (32 אחוז).
² בהנחה שהצטרף לביטוח הלאומי אחרי 1993. כולל זיכוי על שכר דירה/משכנתא.
³ הצטרף לביטוח לאומי אחרי אפריל 1993 כשכיר (לא מנהל).
⁴ חמישית מהשכר משולמת כבונוס, שאר ההכנסה הינה שכר רגיל.
⁵ ניכוי סטנדרטי כולל של 1,940 אירו.
⁶ ניכוי של 2,600 יורו לשנה כהוצאות הגעה לעבודה בתחבורה הציבורית; מתחת לגיל 57, ההכנסה החייבת כוללת את הפרשות המעסיק לביטוח בריאות.
⁷ כולל זיכוי על שכר דירה או ריבית משכנתא.
⁸ הנישומים בוחרים בהפחתה הסטנדרטית כל עוד היא גדולה מהמס המקומי.

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבינלאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

לוח נ"ג-1: שיעור המס הממוצע על הכנסות מעבודה של עובד נשוי (מפרנס יחיד) ¹

מדינה	שכר כאחוז מהתוצר לנפש							
	1000	400	200	166	133	100	75	50
ישראל 2007	44.5	39.1	30.3	26.9	22.6	16.5	11.1	3.5
אוסטרליה	44.3	38.0	29.0	26.0	22.6	19.7	15.7	6.1
אוסטריה	40.8	36.5	29.4	31.0	28.2	23.6	21.3	14.7
בלגיה	55.6	50.4	41.6	38.0	33.2	28.3	23.3	8.3
קנדה	42.8	37.4	29.4	26.6	24.6	22.1	18.0	13.0
צ'כיה	38.7	36.0	31.6	29.7	27.0	23.9	20.7	16.5
דנמרק	59.0	54.0	45.8	41.0	36.9	32.8	29.5	23.1
פינלנד	51.1	46.6	38.5	36.4	33.5	29.3	24.9	18.8
צרפת	42.3	34.1	27.1	26.2	24.9	25.7	23.8	22.0
גרמניה	41.3	36.9	35.0	34.0	31.7	27.6	23.6	22.2
יוון ²	39.9	39.6	29.6	26.2	22.7	17.7	16.0	16.0
הונגריה	41.9	43.3	42.7	41.5	39.7	36.7	28.7	20.0
אירלנד	41.0	36.5	29.0	25.9	21.8	14.0	9.8	4.7
איטליה ³	43.2	41.2	36.7	34.2	31.6	28.4	24.2	15.8
יפן ⁴	38.7	27.6	22.2	20.1	18.9	17.5	16.4	14.4
קוריאה	26.2	15.5	10.5	8.5	7.2	5.7	4.5	4.5
לוקסמבורג ⁵	39.0	37.5	35.1	34.1	32.7	28.3	23.8	19.0
הולנד ⁶	49.1	44.6	37.3	34.5	32.6	29.0	23.7	16.3
ניו-זילנד	37.0	33.9	28.5	26.1	23.6	20.1	19.6	19.1
נורווגיה	45.7	42.6	37.4	35.2	32.8	27.7	25.1	19.7
פולין	40.4	37.4	34.7	33.3	32.9	32.2	31.2	29.3
פורטוגל ⁷	39.8	31.8	22.8	20.4	17.0	13.3	11.0	11.0
ספרד	40.9	34.7	26.2	24.0	21.9	18.4	14.8	7.8
שבדיה	54.8	51.5	45.9	43.6	41.1	37.2	35.7	32.8
תורכיה	32.1	29.8	25.8	24.7	23.1	20.5	18.0	15.0
בריטניה	37.2	33.1	26.2	25.7	24.7	22.0	18.3	-0.8
ארה"ב ⁸	30.7	24.0	20.0	18.1	17.0	15.1	12.6	9.9
טקסס	40.7	33.4	27.3	24.8	22.7	19.6	15.7	10.6
ניו יורק	38.9	30.4	23.6	20.9	19.0	15.5	13.3	9.9
קליפורניה	41.9	37.1	31.0	29.0	26.6	23.3	20.1	15.0
ממוצע כל המדינות	45.0	40.6	33.7	31.7	29.0	25.0	21.6	15.4
ממוצע כל מדינות EU								

¹ מס מקומי: בלגיה - 6 אחוזים מהמס הממשלתי, קנדה - לפי טבלת המס של אונטריו, דנמרק - 32.9 אחוזים, פינלנד - הליסינקי, איטליה - תושב מילאנו (כולל מס של מחוז לומברדיה), שבדיה - תושב שטוקהולם (32 אחוז).

² בהנחה שהצטרף לביטוח הלאומי אחרי 1993. כולל זיכוי על שכר דירה/משכנתא.

³ הצטרף לביטוח לאומי אחרי אפריל 1993 כשכיר (לא מנהל).

⁴ חמישית מהשכר משולמת כבונוס, שאר ההכנסה הינה שכר רגיל.

⁵ ניכוי סטנדרטי כולל של 1,940 אירו.

⁶ ניכוי של 2,600 יורו לשנה כהוצאות הגעה לעבודה בתחבורה הציבורית; מתחת לגיל 57, ההכנסה החייבת כוללת את הפרשות המעסיק לביטוח בריאות.

⁷ כולל זיכוי על שכר דירה או ריבית משכנתא.

⁸ הנישומים בוחרים בהפחתה הסטנדרטית כל עוד היא גדולה מהמס המקומי.

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

לוח נ-2-א': שיעור המס השולי על הכנסות מעבודה של עובד נשוי (מפרנס יחיד) עם שני ילדים (בני 4 ו-10)¹

מדינה	שכר כאחוז מהתוצר לנפש							
	1000	400	200	166	133	100	75	50
ישראל 2007	48.0	48.0	47.0	47.0	41.0	33.0	33.0	3.5
אוסטרליה	48.5	48.5	73.5	43.5	31.5	51.5	0.0	0.0
אוסטריה ²	43.7	43.7	43.7	42.1	42.1	42.1	34.7	34.7
בלגיה	59.1	59.1	60.4	54.4	54.4	39.3	39.3	39.3
קנדה	46.4	46.4	43.4	43.4	31.2	31.1	26.5	44.2
צ'כיה	40.5	40.5	34.3	34.3	29.1	12.5	12.5	12.5
דנמרק	62.3	62.3	62.3	57.1	57.1	42.3	42.3	42.3
פינלנד	54.2	54.2	55.3	48.2	48.2	42.6	42.6	32.5
צרפת	52.4	43.2	31.5	31.5	25.2	27.8	29.4	35.4
גרמניה	44.2	41.4	38.8	36.8	39.8	20.2	20.2	20.2
יוון ³	40.0	49.6	49.6	49.6	41.2	41.2	16.0	16.0
הונגריה	41.0	41.0	48.7	48.7	48.7	48.7	66.3	36.0
אירלנד	44.0	44.0	44.0	44.0	44.0	48.0	26.0	66.0
איטליה ⁴	44.8	40.8	51.9	45.8	35.3	43.1	43.1	10.0
יפן ⁵	47.9	44.0	33.8	25.0	21.8	21.8	15.3	12.7
קוריאה	36.6	27.2	20.5	11.6	11.6	4.5	4.5	4.5
לוקסמבורג ⁶	39.9	39.9	39.9	39.9	39.9	46.5	37.4	28.2
הולנד ⁷	52.0	52.0	52.0	42.0	43.7	43.2	45.9	27.2
ניו-זילנד	39.0	39.0	40.2	40.2	34.2	34.2	23.7	23.7
נורווגיה	47.8	47.8	47.8	44.8	44.8	35.8	35.8	35.8
פולין	42.4	42.5	43.9	35.0	35.0	35.0	35.0	35.0
פורטוגל ⁸	49.7	42.3	34.5	34.5	34.5	24.0	11.0	11.0
ספרד	45.0	45.0	37.0	28.0	32.6	28.8	28.8	20.4
שבדיה	57.0	57.0	57.0	57.0	52.0	41.6	41.6	41.6
תורכיה	35.6	27.7	31.2	31.2	31.2	31.2	26.9	15.0
בריטניה ⁹	40.0	40.0	40.0	22.0	33.0	70.0	70.0	70.0
ארה"ב: ¹⁰ טקסס	36.5	35.7	32.7	22.7	22.7	22.7	31.0	13.7
ניו יורק	46.9	46.1	43.1	33.1	32.1	31.4	52.9	16.0
קליפורניה	45.8	45.0	40.7	28.7	28.7	22.7	31.0	13.7
ממוצע כל המדינות	45.8	44.5	44.0	38.4	36.6	35.1	31.8	27.1
ממוצע כל מדינות EU(15)	48.6	47.6	46.5	42.2	41.5	40.0	35.2	33.0

¹ מס מקומי: בלגיה - 6 אחוזים מהמס הממשלתי, קנדה - לפי טבלת המס של אונטריו, דנמרק - 32.9 אחוזים, פינלנד - הלסינקי, איטליה - תושב מילאנו (כולל מס של מחוז לומברדיה), שבדיה - תושב שטוקהולם (32 אחוז).
² זיכוי המס בסך 610 לכל ילד אינו נכלל בחישוב כי הוא משולם גם אם אין הכנסה.
³ בהנחה שהצטרף לביטוח הלאומי אחרי 1993. כולל זיכוי על שכר דירה/משכנתא.
⁴ הצטרף לביטוח לאומי אחרי אפריל 1993 כשכיר (לא מנהל).
⁵ חמישית מהשכר משולמת כבונוס, שאר ההכנסה הינה שכר רגיל.
⁶ ניכוי סטנדרטי כולל של 1,940 אירו.
⁷ ניכוי של 2,600 יורו לשנה כהוצאות הגעה לעבודה בתחבורה הציבורית; מתחת לגיל 57, ההכנסה החייבת כוללת את הפרשות המעסיק לביטוח בריאות.
⁸ כולל זיכוי על שכ"ד או ריבית משכנתא.
⁹ חישוב המס כולל את שחיקת קצבאות הילדים (האוניברסליות) בהתאם לגידול ההכנסה.
¹⁰ הנישומים בוחרים בהפחתה הסטנדרטית כל עוד היא גדולה מהמס המקומי.

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

לוח נ-2-ב: שיעור המס השולי על הכנסות מעבודה של עובד רווק¹

מדינה	שכר כאחוז מהתוצר לנפש							
	1000	400	200	166	133	100	75	50
ישראל 2007	48.0	48.0	47.0	47.0	41.0	33.0	33.0	3.5
אוסטרליה	48.5	48.5	43.5	43.5	31.5	31.5	31.5	16.5
אוסטריה	43.7	43.7	43.7	42.1	42.1	42.1	34.7	34.7
בלגיה	59.1	59.1	60.4	58.9	54.4	54.4	50.0	54.3
קנדה	46.4	46.4	43.4	43.4	33.0	31.1	26.5	32.4
צ'כיה	40.5	40.5	40.5	40.5	40.5	34.4	29.2	29.2
דנמרק	62.3	62.3	62.3	62.3	62.3	48.8	42.3	42.3
פינלנד	54.2	54.2	55.3	48.2	48.2	42.6	42.6	32.5
צרפת	52.4	50.6	43.2	43.2	43.2	33.8	33.8	39.3
גרמניה	44.2	44.2	51.9	48.1	51.7	48.4	45.8	41.4
יוון ²	40.0	49.6	49.6	49.6	41.2	41.2	16.0	16.0
הונגריה	41.0	41.0	48.7	48.7	48.7	48.7	66.3	36.0
אירלנד	44.0	44.0	44.0	44.0	44.0	48.0	26.0	26.0
איטליה ³	44.8	40.8	46.7	46.7	41.3	40.1	40.0	40.0
יפן ⁴	47.9	44.0	34.3	31.5	24.9	21.8	20.5	20.5
קוריאה	36.6	27.2	20.5	19.5	11.6	11.6	8.5	4.5
לוקסמבורג ⁵	39.9	39.9	39.9	39.9	39.9	46.5	46.5	39.3
הולנד ⁶	52.0	52.0	52.0	42.0	43.7	43.7	45.9	27.2
ניו-זילנד	39.0	39.0	40.2	40.2	34.2	34.2	20.7	20.7
נורווגיה	47.8	47.8	47.8	44.8	44.8	35.8	35.8	35.8
פולין	42.4	42.5	43.9	35.0	35.0	35.0	35.0	35.0
פורטוגל ⁷	49.7	44.6	45.0	45.0	34.5	34.5	24.0	11.0
ספרד	45.0	45.0	37.0	37.0	32.6	32.6	28.8	20.4
שבדיה	57.0	57.0	57.0	57.0	52.0	41.6	41.6	41.6
תורכיה	35.6	27.7	31.2	31.2	31.2	31.2	26.9	15.0
בריטניה	40.0	40.0	40.0	22.0	33.0	33.0	33.0	33.0
ארצות הברית ⁸	36.5	34.5	35.7	32.7	32.7	32.7	22.7	22.7
טקסס	46.9	44.9	46.1	43.1	43.1	43.1	33.1	30.6
ניו יורק	45.8	44.4	45.0	42.0	42.0	40.7	28.7	26.7
קליפורניה	45.8	44.8	44.6	42.2	39.9	37.9	33.4	29.4
ממוצע כל המדינות	48.6	48.5	48.5	45.9	44.4	42.6	36.7	33.3
ממוצע כל מדינות EU								

¹ מס מקומי: בלגיה - 6 אחוזים מהמס הממשלתי, קנדה - לפי טבלת המס של אונטריו, דנמרק - 32.9 אחוזים, פינלנד - הליסינקי, איטליה - תושב מילאנו (כולל מס של מחוז לומברדיה), שבדיה - תושב שטוקהולם (32 אחוז).

² בהנחה שהצטרף לביטוח הלאומי אחרי 1993. כולל זיכוי על שכר דירה/משכנתא.

³ הצטרף לביטוח לאומי אחרי אפריל 1993 כשכיר (לא מנהל).

⁴ חמישית מהשכר משולמת כבונוס, שאר ההכנסה הינה שכר רגיל.

⁵ ניכוי סטנדרטי כולל של 1,940 אירו.

⁶ ניכוי של 2,600 יורו לשנה כהוצאות הגעה לעבודה בתחבורה הציבורית; מתחת לגיל 57, ההכנסה החייבת כוללת את הפרשות המעסיק לביטוח בריאות.

⁷ כולל זיכוי על שכר דירה או ריבית משכנתא.

⁸ הנישומים בוחרים בהפחתה הסטנדרטית כל עוד היא גדולה מהמס המקומי.

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

לוח נ-2-ג: שיעור המס השולי על הכנסות מעבודה של עובד נשוי (מפרנס יחיד) ¹

מדינה	שכר כאחוז מהתוצר לנפש							
	1000	400	200	166	133	100	75	50
ישראל 2007	48.0	48.0	47.0	47.0	41.0	33.0	33.0	3.5
אוסטרליה	48.5	48.5	43.5	43.5	31.5	31.5	31.5	18.5
אוסטריה	43.7	43.7	43.7	42.1	42.1	42.1	34.7	34.7
בלגיה	59.1	59.1	60.4	54.4	54.4	46.0	39.3	50.0
קנדה	46.4	46.4	43.4	43.4	31.2	31.1	26.5	32.4
צ'כיה	40.5	40.5	40.5	40.5	40.5	34.4	29.2	29.2
דנמרק	62.3	62.3	62.3	57.1	57.1	42.3	42.3	42.3
פינלנד	54.2	54.2	55.3	48.2	48.2	42.6	42.6	32.5
צרפת	52.4	43.2	31.5	31.5	31.5	27.8	33.3	35.4
גרמניה	44.2	44.1	41.3	39.3	45.1	42.1	37.3	22.2
יוון ²	40.0	49.6	49.6	49.6	41.2	41.2	16.0	16.0
הונגריה	41.0	41.0	48.7	48.7	48.7	48.7	66.3	36.0
אירלנד	44.0	44.0	44.0	44.0	44.0	48.0	26.0	6.0
איטליה ³	44.8	40.8	48.6	48.6	42.8	41.1	41.0	41.0
יפן ⁴	47.9	44.0	34.3	25.0	24.9	21.8	20.5	20.5
קוריאה	36.6	27.2	20.5	19.5	11.6	11.6	4.5	4.5
לוקסמבורג ⁵	39.9	39.9	39.9	39.9	39.9	46.5	37.4	28.2
הולנד ⁶	52.0	52.0	52.0	42.0	43.7	43.2	45.9	27.2
ניו-זילנד	39.0	39.0	40.2	40.2	34.2	34.2	20.7	20.7
נורווגיה	47.8	47.8	47.8	44.8	44.8	35.8	35.8	35.8
פולין	42.4	42.5	43.9	35.0	35.0	35.0	35.0	35.0
פורטוגל ⁷	49.7	42.3	34.5	34.5	34.5	24.0	11.0	11.0
ספרד	45.0	45.0	37.0	37.0	32.6	32.6	28.8	20.4
שבדיה	57.0	57.0	57.0	57.0	52.0	41.6	41.6	41.6
תורכיה	35.6	27.7	31.2	31.2	31.2	31.2	26.9	15.0
בריטניה	40.0	40.0	40.0	22.0	33.0	33.0	33.0	70.0
ארה"ב ⁸	36.5	35.7	32.7	22.7	22.7	22.7	22.7	17.7
טקסס	46.9	46.1	43.1	33.1	33.0	32.1	30.1	24.6
ניו יורק	45.8	45.0	40.7	28.7	28.7	26.7	24.7	17.7
קליפורניה	45.8	44.6	43.1	39.4	37.9	35.4	31.6	28.1
ממוצע כל המדינות	48.6	47.8	46.5	43.1	42.8	39.6	34.0	31.9
ממוצע כל מדינות EU								

¹ מס מקומי: בלגיה - 6 אחוזים מהמס הממשלתי, קנדה - לפי טבלת המס של אונטריו, דנמרק - 32.9 אחוזים, פינלנד - הליסינקי, איטליה - תושב מילאנו (כולל מס של מחוז לומברדיה), שבדיה - תושב שטוקהולם (32 אחוז).

² בהנחה שהצטרף לביטוח הלאומי אחרי 1993. כולל זיכוי על שכר דירה/משכנתא.

³ הצטרף לביטוח לאומי אחרי אפריל 1993 כשכיר (לא מנהל).

⁴ חמישית מהשכר משולמת כבונוס, שאר ההכנסה הינה שכר רגיל.

⁵ ניכוי סטנדרטי כולל של 1,940 אירו.

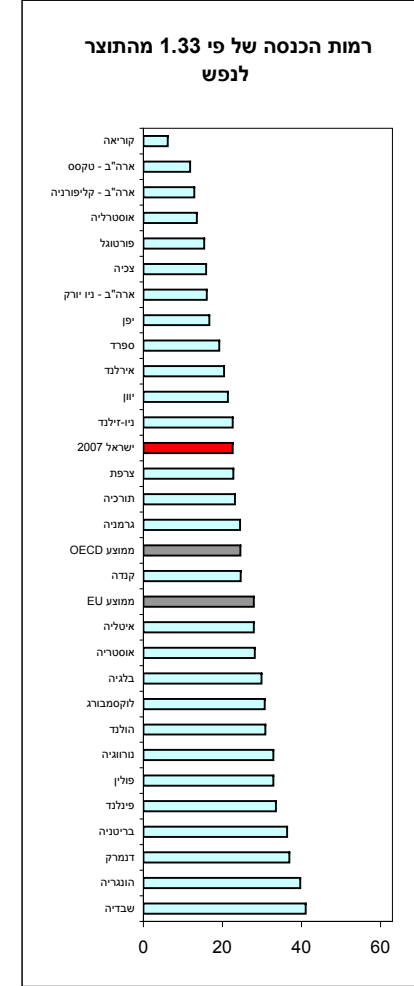
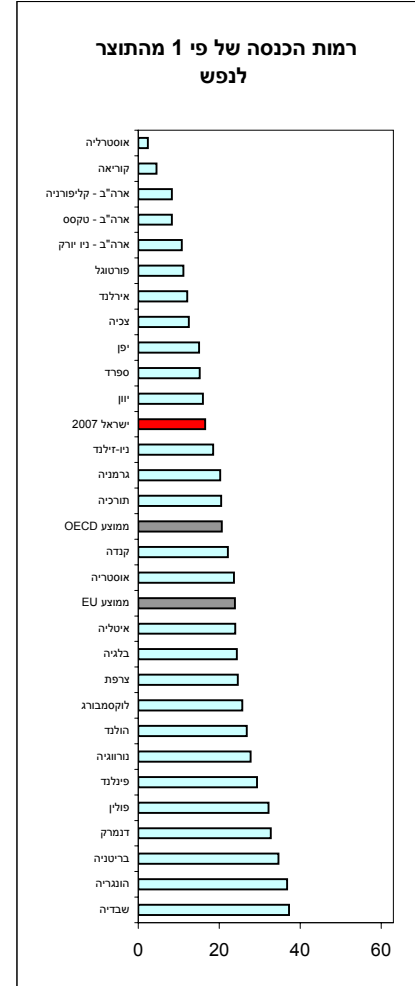
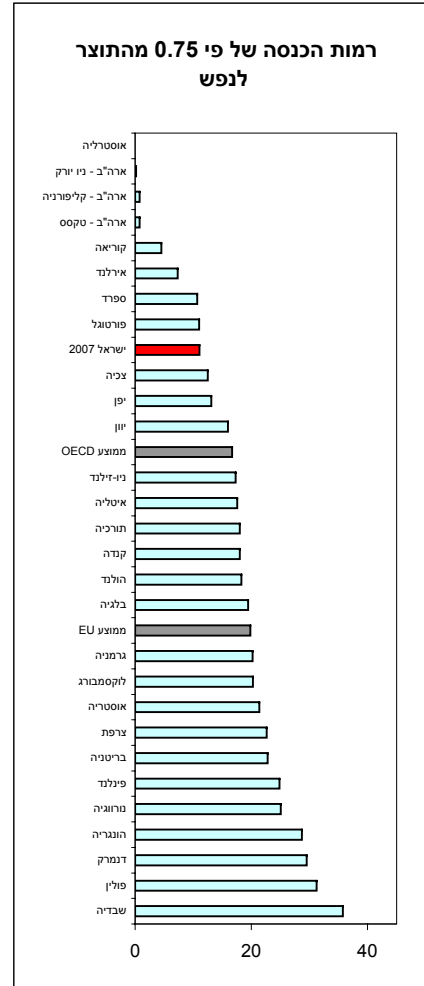
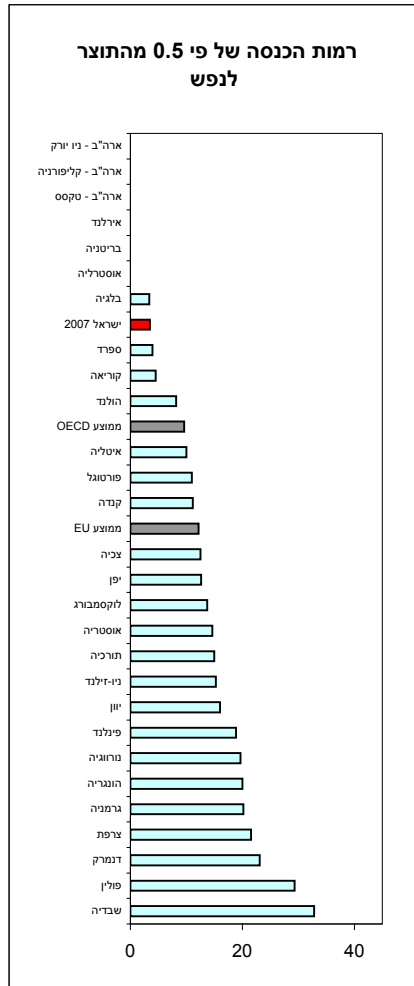
⁶ ניכוי של 2,600 יורו לשנה כהוצאות הגעה לעבודה בתחבורה הציבורית; מתחת לגיל 57, ההכנסה החייבת כוללת את הפרשות המעסיק לביטוח בריאות.

⁷ כולל זיכוי על שכר דירה או ריבית משכנתא.

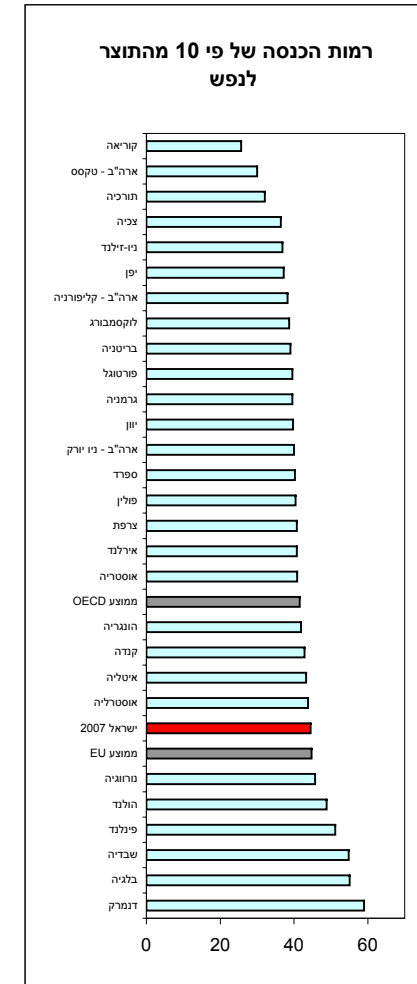
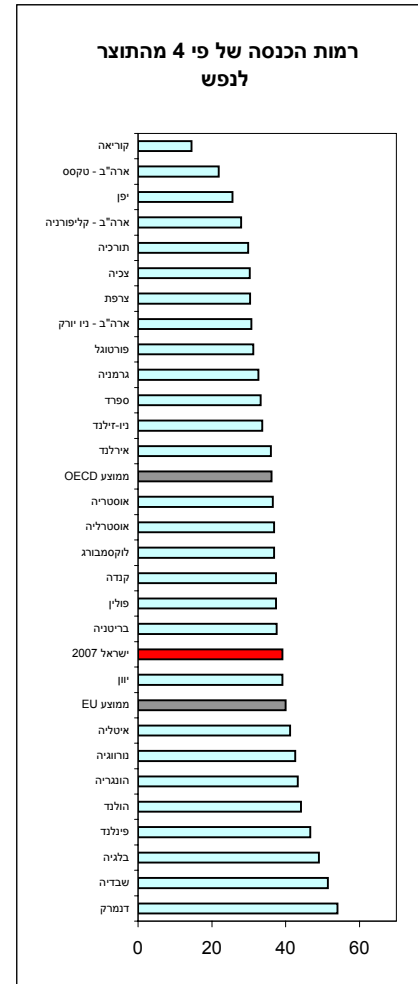
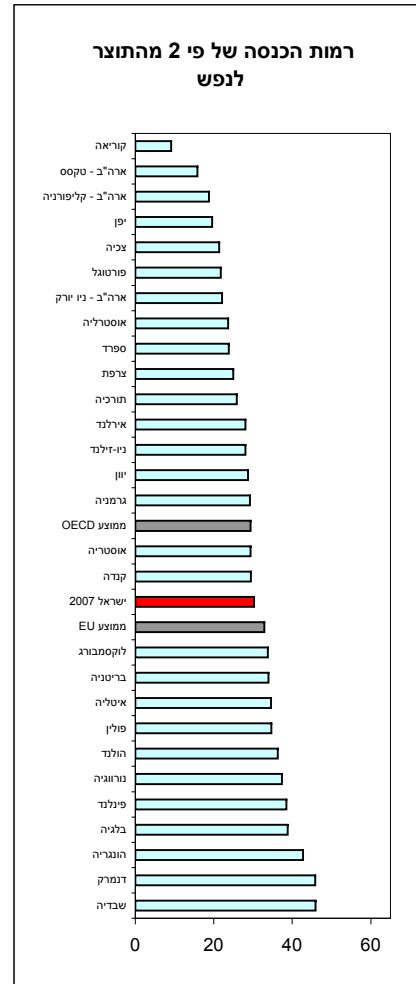
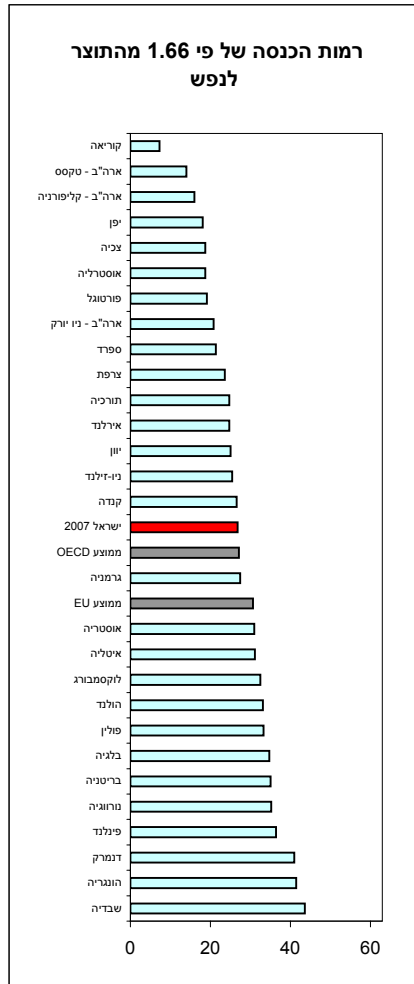
⁸ הנישומים בוחרים בהפחתה הסטנדרטית כל עוד היא גדולה מהמס המקומי.

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

דיאגרמה נ' - 1: שיעור המס הממוצע של עובד נשוי עם שני ילדים, בישראל ב-2007 ובמדינות OECD ב-2006

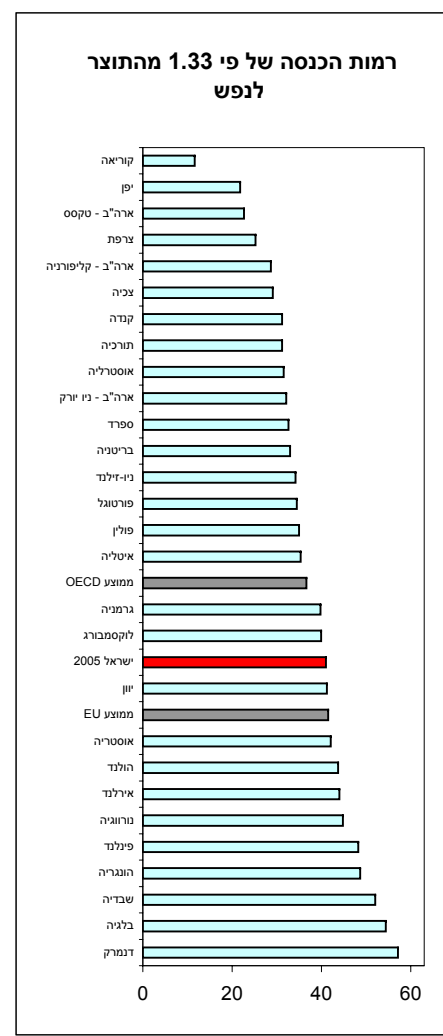
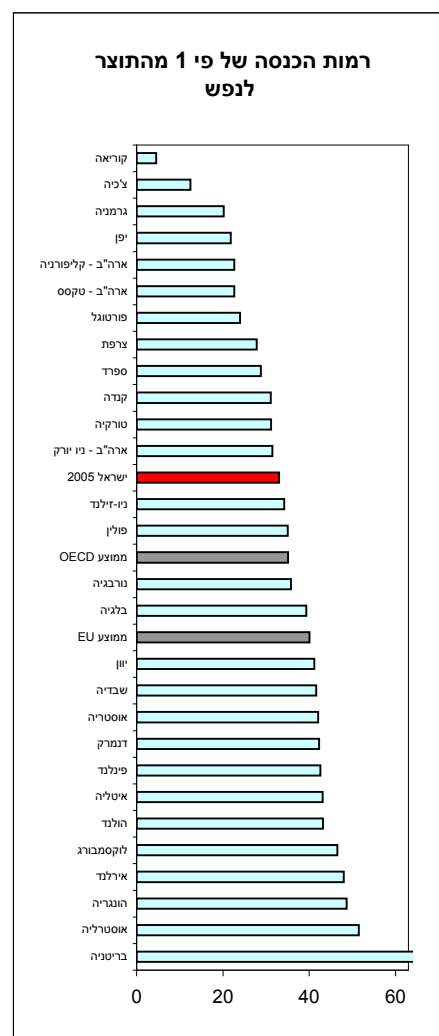
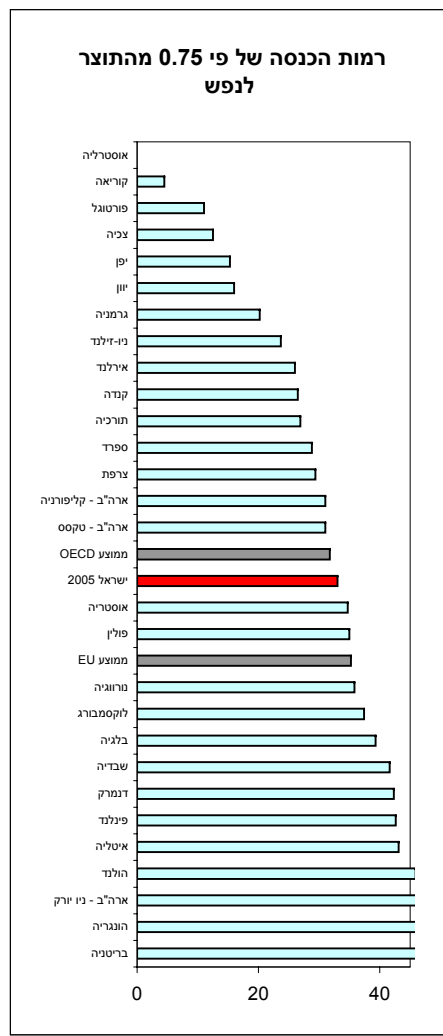
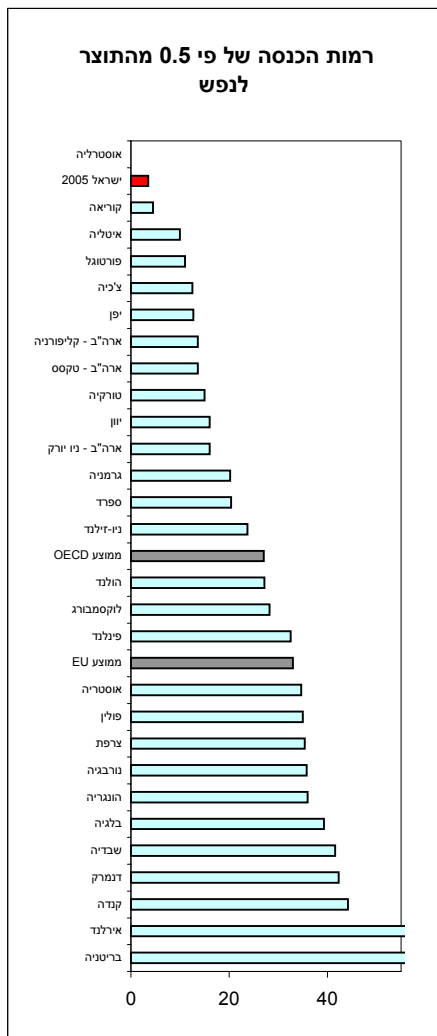

דיאגרמה נ' - 1 (המשך): שיעור המס הממוצע של עובד נשוי עם שני ילדים, בישראל ב-2007 ובמדינות OECD ב-2006

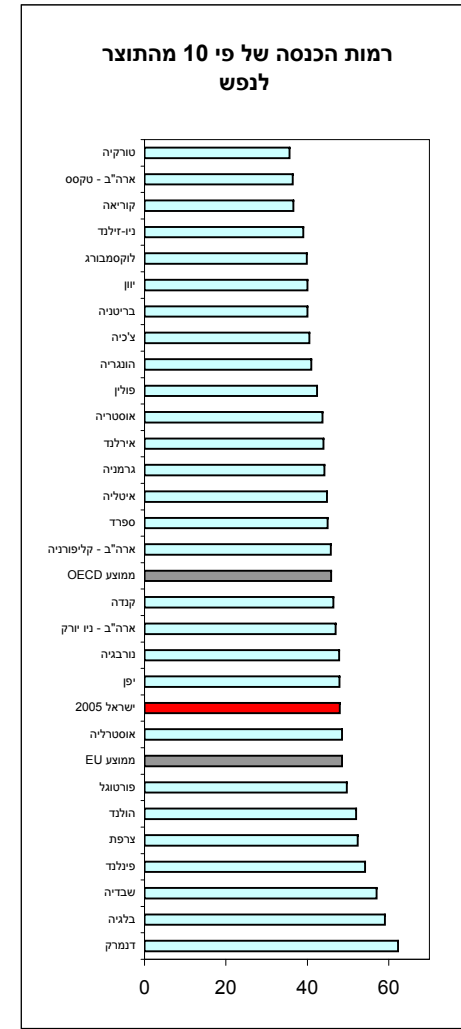
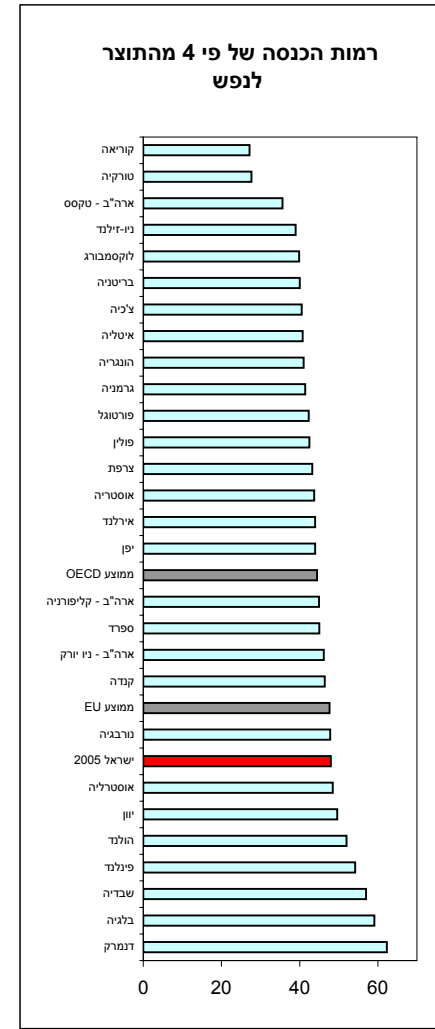
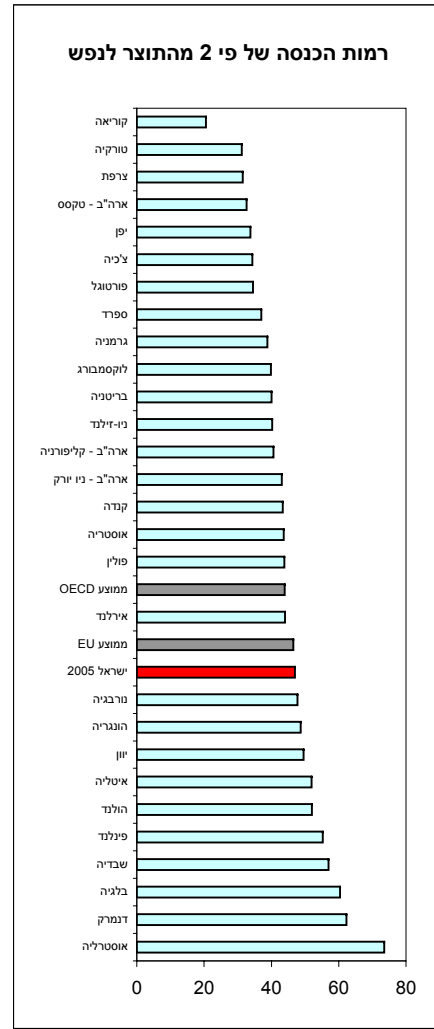
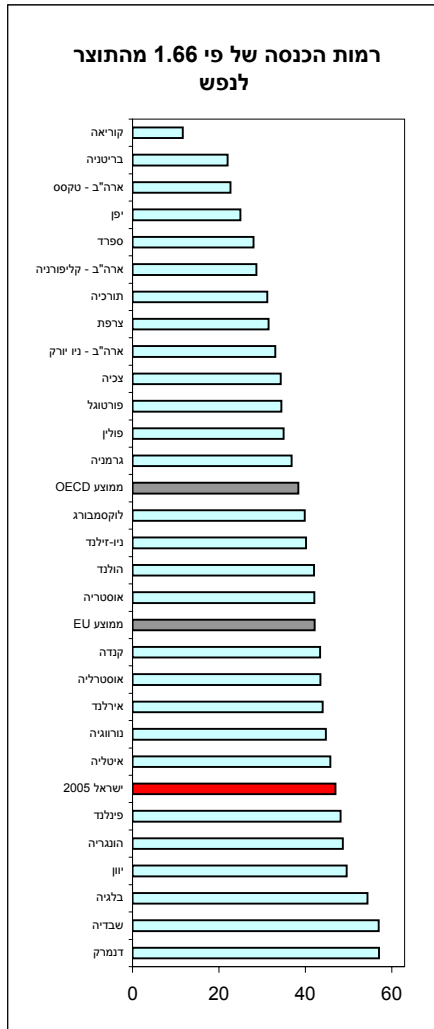

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

דיאגרמה נ' - 2: שיעור המס השולי של עובד נשוי עם שני ילדים, בישראל ב-2007 ובמדינות OECD ב-2006

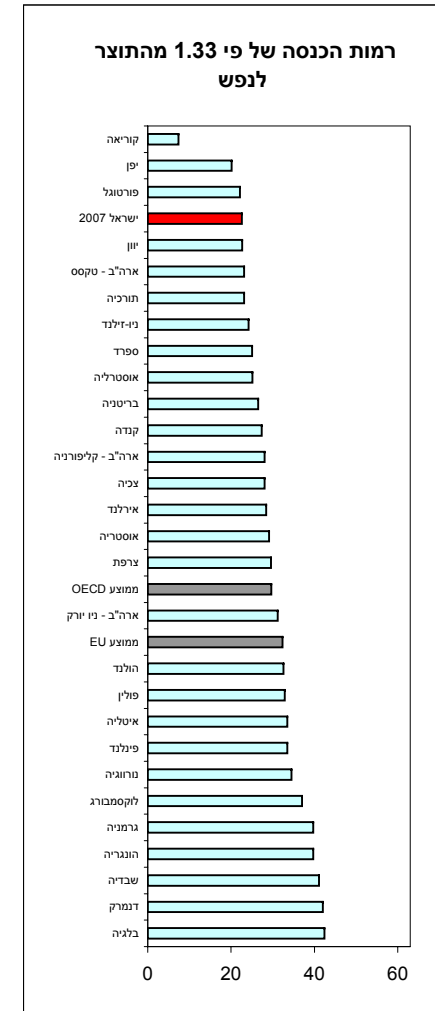
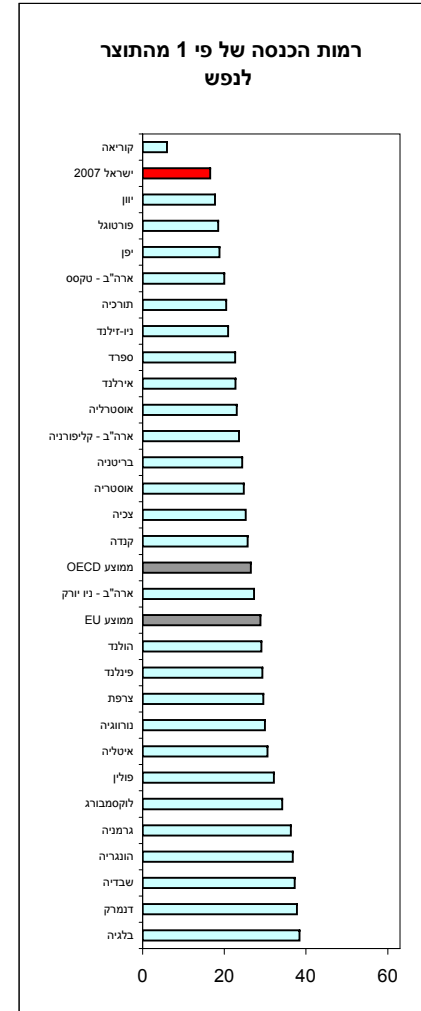
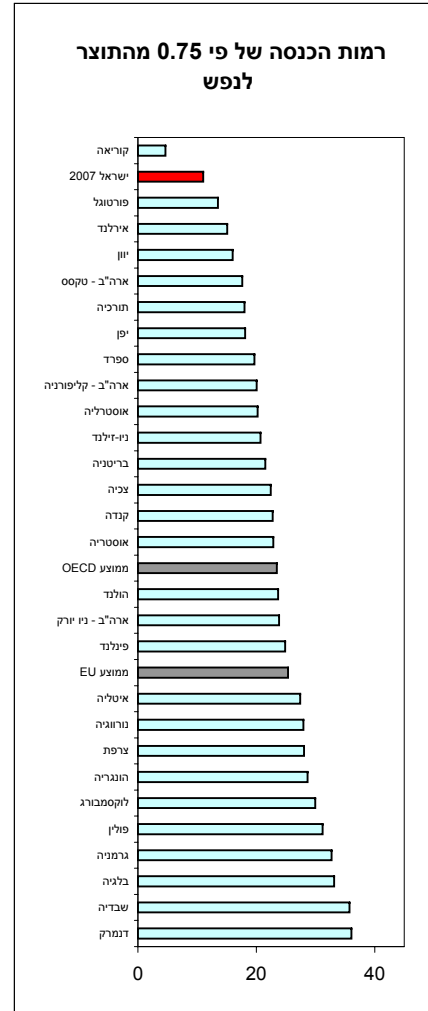
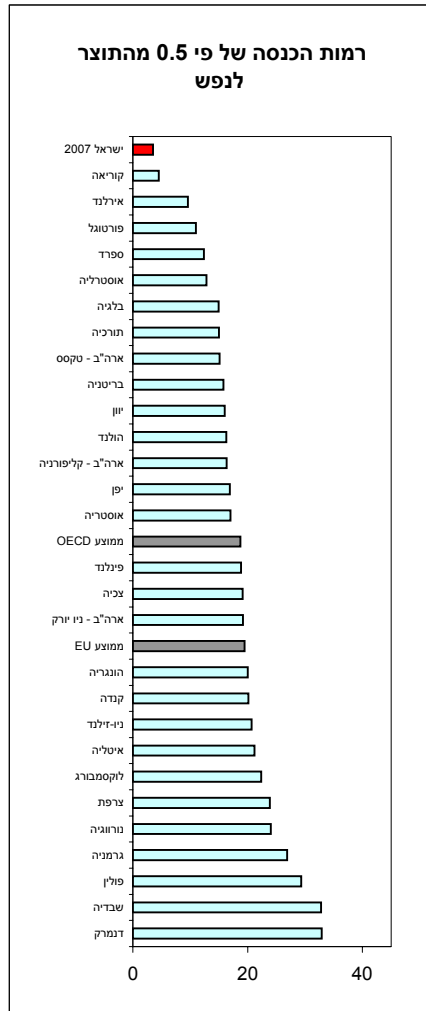

דיאגרמה נ' 2 (המשך): שיעור המס השולי של עובד נשוי עם שני ילדים, בישראל ב-2007 ובמדינות OECD ב-2006

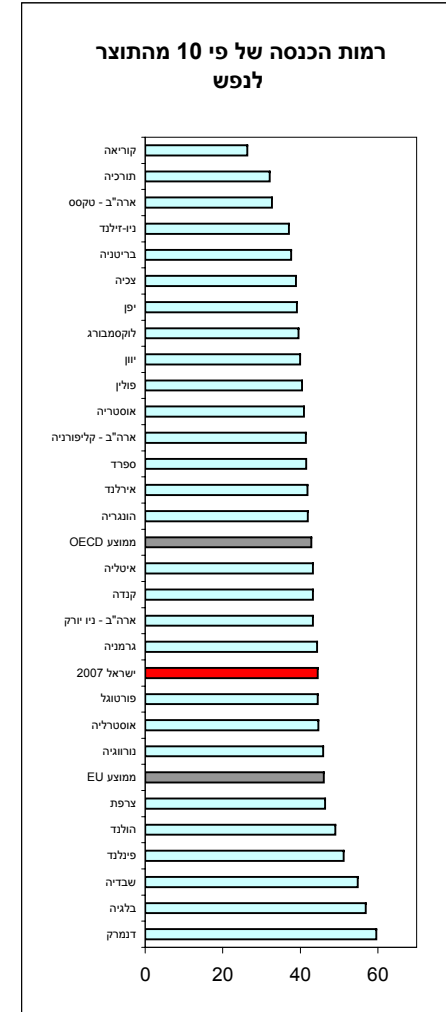
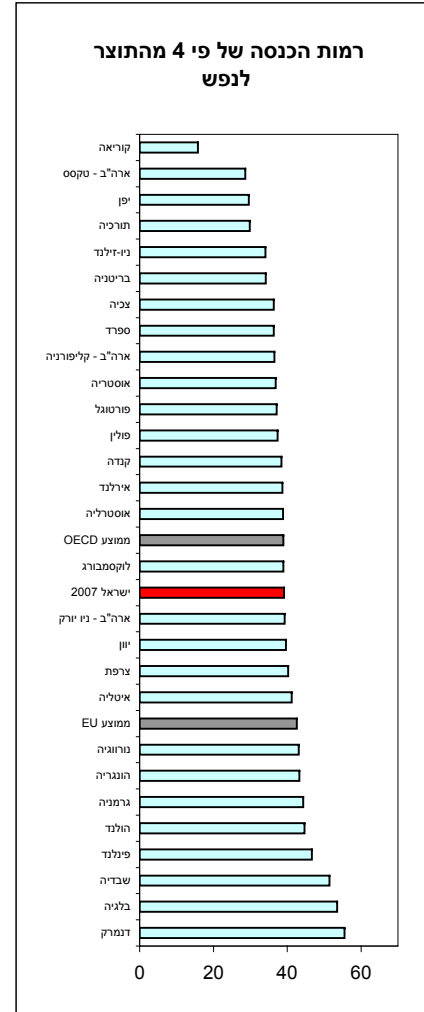
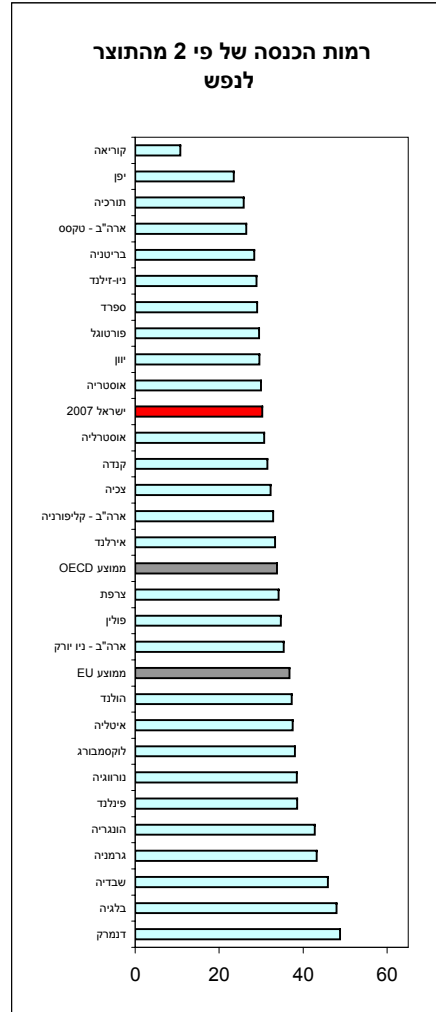
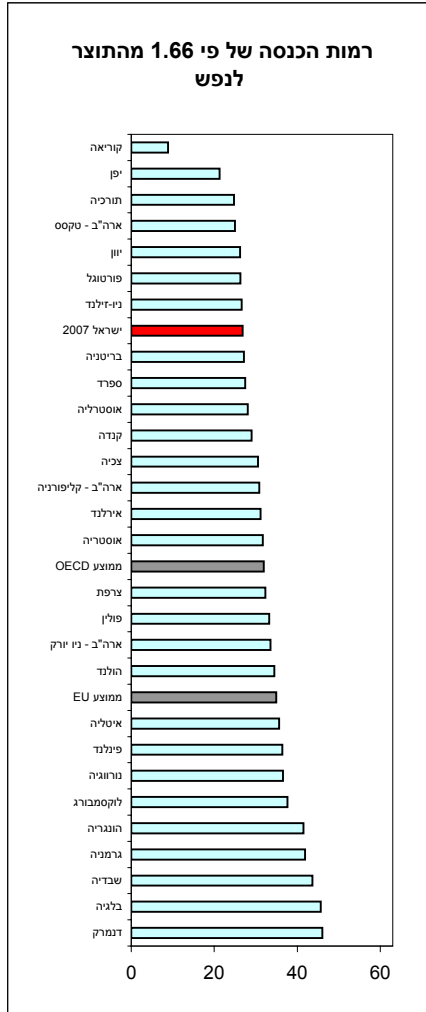

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

דיאגרמה נ' - 3 : שיעור המס הממוצע של עובד רווק בישראל ב-2007 ובמדינות OECD ב-2006

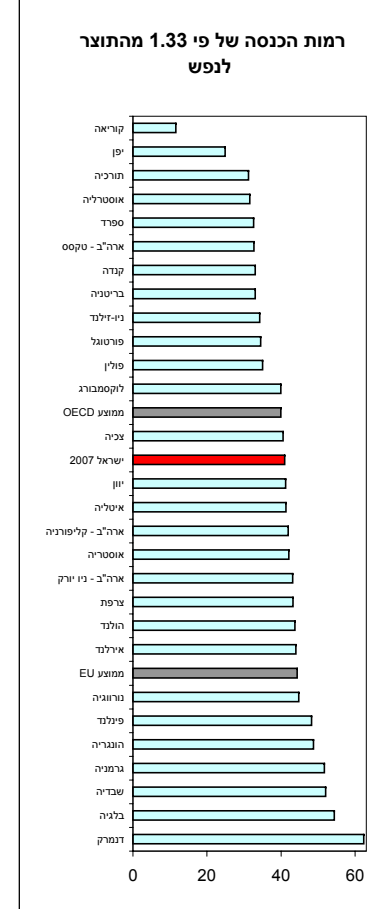
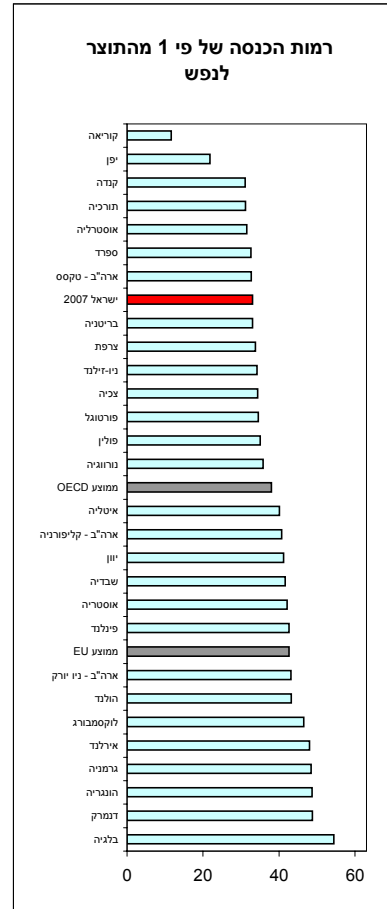
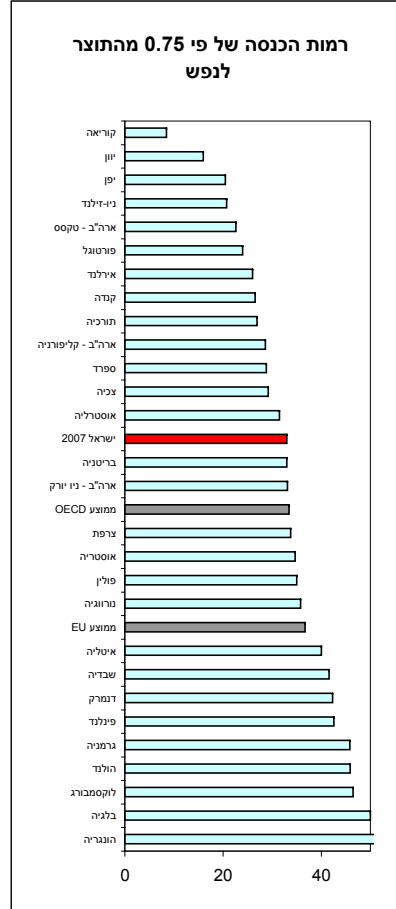
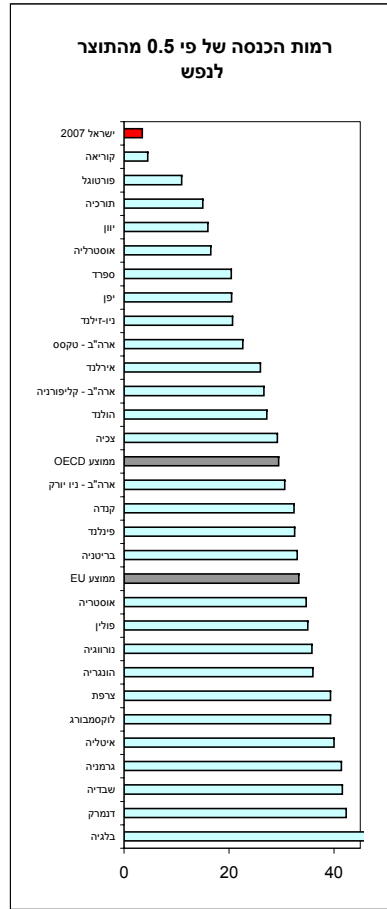

דיאגרמה נ' 3 - (המשך): שיעור המס הממוצע של עובד רווק בישראל ב-2007 ובמדינות OECD ב-2006

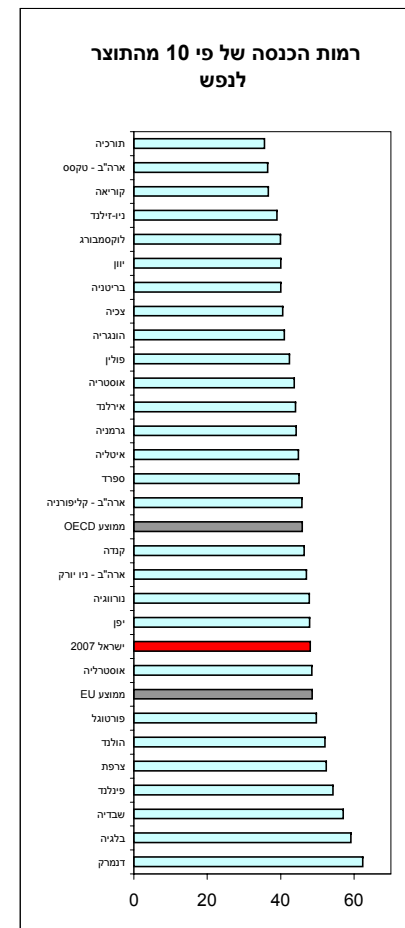
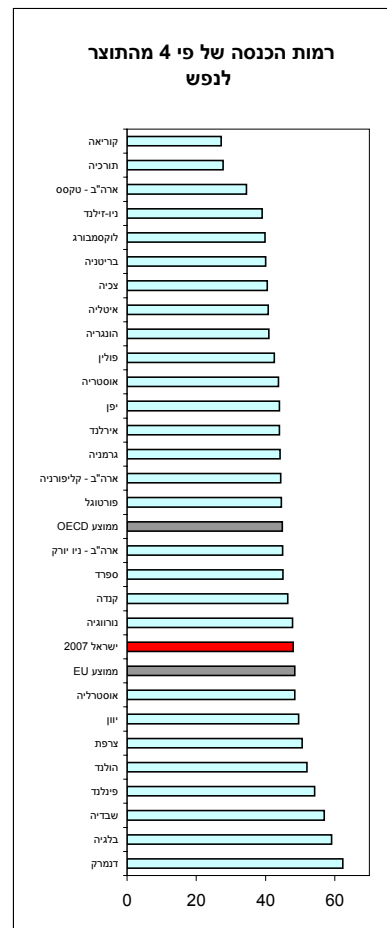
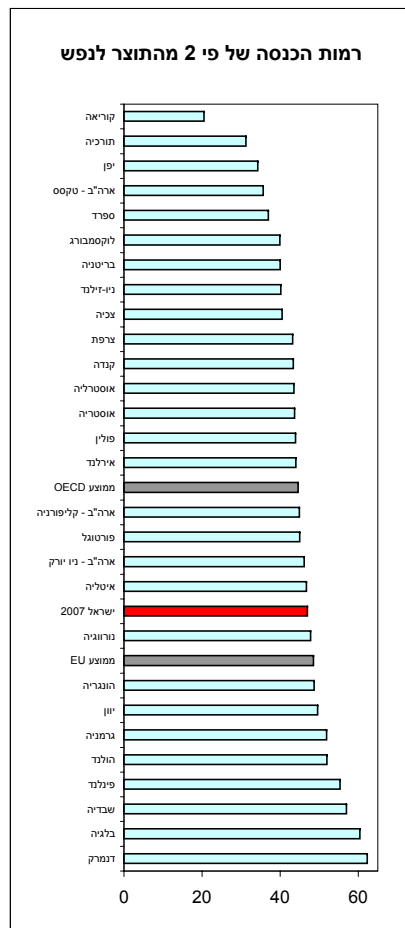
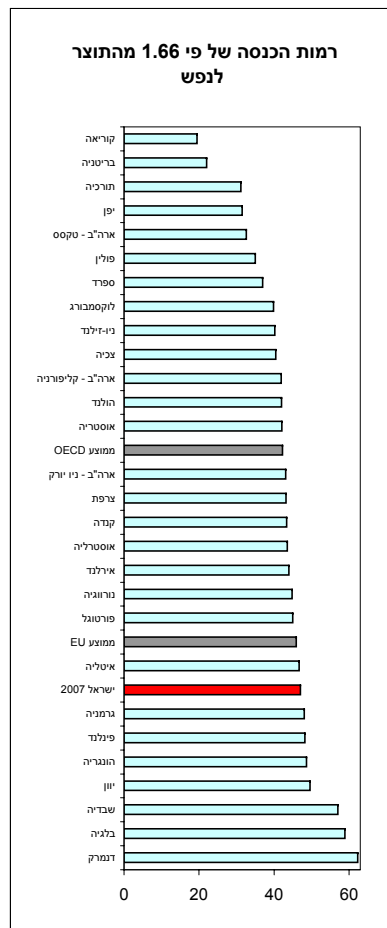

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.

דיאגרמה נ' - 4: שיעור המס השולי של עובד רווק בישראל ב-2007 ובמדינות OECD ב-2006

דיאגרמה נ' - 4 (המשך): שיעור המס השולי של עובד רווק בישראל ב-2007 ובמדינות OECD ב-2006

מקור: חישובי מחלקת המחקר בבנק ישראל על פי: Price Waterhouse Coopers, Individual Taxes 2006, נתוני OECD, נתוני קרן המטבע הבין-לאומית ונתונים מבסיסי המס במדינות שונות.